

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ**

До захисту допустити:
Зав. кафедри
«___» _____ 20__ р.

Кваліфікаційна робота
за освітнім ступенем «Магістр» на тему:
«Перекладацькі рішення при відтворенні англomовних комедій (на матеріалі стрічок Due Date, Switch, Lost in Translation)»

Студента факультету грецької філології та перекладу спеціальності «Філологія» освітньо-професійної програми «Філологія. Переклад (англійська)» освітнього ступеня «Магістр»
Комісаренко Федіра Івановича
Науковий керівник:
Канна Вікторія Юрїївна,
к. філол. наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу
Рецензент:
Лазаренко Лариса Миколаївна, к. пед. наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
«___» _____ 20__ р.

Маріуполь – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КІНОПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ	7
1.1 Засоби відображення комічності у фільмах.....	7
1.2 Методи, що використовуються при перекладі кінофільмів.....	14
1.3 Особливості культурного менталітету в процесі адаптації реалій в перекладі.....	28
1.3.1 Способи перекладу реалій	31
1.4 Основні переваги і недоліки в перекладі фільмів: озвучування та субтитри.....	35
Висновки до розділу 1	48
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	50
2.1 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Due Date» українською мовою.....	50
2.2 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Switch» українською мовою.....	61
2.3 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Lost in Translation» українською мовою.....	70
2.4 Особливості перекладу назв фільмів з англійської мови на українську	78
Висновки до розділу 2	88
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТОК А	95
ДОДАТОК Б	119

ВСТУП

На сьогоднішній день кількість зарубіжних (особливо англомовних) фільмів у масовому прокаті значно перевищує кількість фільмів українського виробництва. Це обумовлює затребуваність перекладу фільмів іноземного виробництва на українську мову. Сучасна кінопродукція в основному призначена для широкої аудиторії, що в свою чергу підвищує вимоги до якості цього виду перекладу. Процес аудіовізуального перекладу має свої особливості. Вони стосуються як технічної сторони у вигляді жорстких вимог до дубляжу і субтитрування, так і безпосередньої роботи з вербальною складовою кінотексту.

Теоретичну базу даної роботи становлять твори таких відомих лінгвістів, як Комиссаров В.Н., Рецкер Я.И., Бархударов Л.С., Латишев Л.К., Швейцер А.Д., Арнольд И.В., Матасов Р.А.

Актуальність цього дослідження зумовлена тим, що аудіовізуальний переклад є відносно молодого сферою наукових досліджень в порівнянні з літературним або технічним перекладом, а також необхідністю вивчення способів перекладу кінотекстів українською мовою для досягнення адекватності. Саме завдяки цьому аудіовізуальний переклад став центром наукового інтересу багатьох учених.

Об'єкт дослідження становлять перекладацькі трансформації.

Предметом дослідження є особливості використання перекладацьких трансформацій в українських перекладах англомовних комедійних кінострічок «Due Date» («Встигнути до»), «Switch» («Кара небесна»), «Lost in Translation» («Труднощі перекладу»).

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей застосування перекладацьких трансформацій у перекладах художніх фільмів з англійської мови на українську.

Мета визначає такі завдання:

- 1) розглянути особливості комедійного жанру;
- 2) вивчити види перекладацьких трансформацій;
- 3) дослідити причини, що викликають перекладацькі трансформації;
- 4) вивчити основні труднощі при перекладі англомовних художніх фільмів;
- б) проаналізувати перекладацькі трансформації у англомовних комедіях Due Date, Switch, Lost in Translation.
- 7) визначити перекладацькі трансформації, що є найбільш продуктивними при перекладі комедій.

Матеріал дослідження – англомовні комедії Due Date, Switch, Lost in Translation, їх аудіовізуальний переклад українською мовою та субтитри..

Методи дослідження – метод суцільної вибірки, аналітичний, зіставний, описовий, кількісний.

Теоретичне значення – результати дослідження можуть бути використані для подальших досліджень у галузі перекладознавства та кіноперекладу.

Практичне значення – результати цього дослідження можуть бути використані на заняттях з теорії та практики перекладу та у практичній діяльності перекладача.

Наукова новизна цього дослідження полягає у тому, що було вперше проаналізовано застосування перекладацьких трансформацій при перекладі англомовних фільмів Due Date, Switch, Lost in Translation та узагальнено способи перекладу цих фільмів українською мовою.

Апробація роботи здійснювалася на засіданнях круглого столу кафедри теорії та практики перекладу Маріупольського державного університету

«Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій» та під час Декади студентської науки.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано актуальність, мету, завдання, визначено об'єкт, предмет, методи, новизну, апробацію, теоретичну та практичну значущість роботи.

Робота складається зі вступу, у якому окреслюються межі дослідження, двох розділів, кожен з яких завершується висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту складає 90 сторінок, загальний обсяг роботи становить 124 сторінки. Список використаних джерел становить 57 позицій.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КІНОПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ

1.1 Засоби відображення комічності у фільмах

До комедійного жанру відносяться фільми, які ставлять за мету розсмішити глядача, викликати посмішку, поліпшити настрій. Поряд з драмою, фільмами жахів і науковою фантастикою, комедія є одним з основних жанрів кінофільмів.

Кінокомедія з'явилася одночасно з самим кінематографом. До появи кіно вже існували всі її "складові частини": вже була винайдена фотографія, записуючий звук пристрій. Були дуже популярні іграшки-книги, на сторінках яких були намальовані малюнки, які майже не відрізняються один від одного. Але якщо швидко перегорнути книгу – то здавалося, що малюнок рухається, або виконує якусь дію. Згодом цей же принцип був використаний для створення мальованих мультфільмів. [1]

Розрізняють кілька видів, або жанрів, кінокомедії:

- До першого типу відносяться комедії, що висміюють манірність певного соціального класу. Часто в них зображуються шаблонні персонажі. Сюжет цих фільмів, як правило, це заборонена любов або який-небудь інший любовний скандал. Ця форма комедії зародилася дуже давно, починаючи з часів «Багато галасу з нічого» Вільяма Шекспіра.
- До другого типу відносяться комедії, де головний персонаж опиняється в абсолютно чужому для нього середовищі, що провокує численні гумористичні ситуації. У таких фільмах може зображуватися, наприклад, те, як батьки помінялися ролями з дітьми (як у фільмі «Великий», 1988), або як волелюбну людину поміщають в середу, де все повинно йти за правилами («Поліцейська академія», 1984) і так далі.
- Пародії покликані висміювати фільми інших жанрів. У них можна зустріти сарказм, стереотипність, висміювання впізнаваних сцен з інших

фільмів, недоречне прояв насильства, а також очевидність мотивації вчинків персонажа. Прикладами можуть служити: «Блискучі сідла» (Blazing Saddles, 1974), «Аероплан!» (Airplane!, 1980) і «Молодий Франкенштейн» (Young Frankenstein, 1974).

- Анархічні комедії часто в злій формі висміюють будь-яку форму влади. Фільми цього жанру беруть початок в театральних постановках і вуличних виставах. Найбільш яскраві приклади - це «Будинок тварин» (National Lampoon's Animal House, 1978) і «Монті Пайтон і Священний Грааль» (Monty Python and the Holy Grail, 1975).

- У чорних комедіях обіграються заборонені теми, в тому числі смерть, вбивство, самогубство і війна. Прикладами можуть служити: «Миш'як і старі мережива» (Arsenic and Old Lace, 1944), «Добрі серця і корони» (Kind Hearts and Coronets, 1949), «Замочити бабцю» (The Ladykillers, 1955), тощо.

- В романтичних комедіях зазвичай зображується розвиток відносин між чоловіком і жінкою. Стандартна схема сюжетної лінії в цих фільмах наступна: вони починають зустрічатися, потім розлучаються, потім знову починають зустрічатися. Звичайно, є величезна кількість варіацій цієї схеми, комедійний ефект досягається шляхом соціальних і сексуальних протиріч героїв. До фільмів цього жанру відносяться: «Красуня» (Pretty Woman, 1990), «Коли Гаррі зустрів Саллі» (When Harry Met Sally, 1989) та «Чотири весілля і похорон» (Four Weddings and a Funeral, 1994). [2]

Вивчення формальних факторів художнього змісту гуморесок неможливе без аналізу мовних засобів створення комічного. Однак необхідно розрізняти поняття комічного типу (гумор, іронія, сатира) і засоби комічного, на чому наголошує А.М. Лінтвар у своїй статті «Вираження елементів комічного в художньому тексті». Дослідник розглядає іронію як один з елементів вираження авторської думки, покликаний виконувати конотативну функцію – створення додаткових стилістичних значень. У статті дається інтерпретація стилістичних засобів, які найчастіше створюють комічний ефект.

Комічне – це категорія естетики, що виражає у формі висміювання історично обумовлену невідповідність певного соціального явища, діяльності і поведінки людей, їх звичаїв і звичаїв об'єктивному ходу речей і естетичному ідеалу прогресивних суспільних сил [3, с.257].

Існує безліч теорій комічного, але жодна з них не є узагальненою, оскільки вчені підходять до вивчення цієї проблеми з різних сторін. Психологи намагаються визначити, як протікає процес сприйняття комічного в головному мозку. Естетика пояснює досягнення комічного ефекту морально-естетичними нормами суспільства. Філологи розглядають мовні засоби і прийоми, що створюють комічний ефект [4, с.171-174].

Одним з найважливіших засобів гумору, сатири і гротеску є іронія.

«Іронія – це свого роду антифраз, троп, де з метою прихованого глузування або для легкого добродушного жарту використовується мовна одиниця з позитивно-стверджувальним (в широкому сенсі) значенням, конотацією або модальністю з прямо протилежними характеристиками» [5, с.214].

Іронія також є одним із засобів вираження комічного, поряд з гумором і сатирою є виразом стилістичної оцінки.

Отже, іронія, з одного боку, є стилістичним засобом, який виражає насмішку і лукавство, з іншого, це вид комічного (гумор та сатира), ідейно-емоційна оцінка, прототипом якої є стилістична іронія [6, С. 201].

У художньому творі іронія є одним з основних елементів безпосереднього вираження авторської точки зору, засобом реалізації суб'єктивно-оціночної модальності і, отже, засобом реалізації авторської позиції. С. І. Походня за засобами і умовами реалізації розрізняє *асоціативну* та *ситуативну* іронію. [7].

Ситуативна іронія виникає з контрасту між ситуативним контекстом і безпосереднім значенням слова, словосполучення і речення, та реалізується у мікро- і макроконтекстах (в межах речення і абзацу). Це такий тип іронії, яка відразу ж відчувається в тексті.

Ситуативна іронія створюється за допомогою великої кількості стилістичних прийомів на різних рівнях:

На лексичному рівні – мовні одиниці, що відносяться до розмовного стилю мови, в тому числі вульгаризми, варваризми, а також метафори, метонімії і гіперболи.

На синтаксичному рівні існують різноманітні типи повторів, а також зевгма, оксюморон, каламбур, риторичні питання, вставні і видільні конструкції.

На лексико-семантичному рівні – епітети, образні порівняння, антитези, гра слів тощо.

Завдяки цим засобам створюється подвійна контекстна структура – з одного боку, змальовування ситуації, а з іншого – її коментування та оцінка автором або персонажем. Як правило, цей тип іронії залежить від контексту, який рідко виходить за межі абзацу.

Асоціативна іронія більш складна та більш значима. Вона реалізується у межах всього тексту. Асоціативна іронія створюється на текстовому рівні внаслідок використання ситуативного повторювання в поєднанні з іронічною алюзією, а також гротеску і абсурду.

Для досягнення комічного ефекту О. М Лінтвар відносить наступні стилістичні засоби, що найчастіше використовуються для досягнення комічного ефекту:

Порівняння – порівняння різних предметів або їх якостей; Наприклад: «*Парубок, мов явір*», «*дівчина, як зоря*» та ін.

Зевгма – використання різних конструкцій з паралельними значеннями; Наприклад: «*Він втратив все, що міг втратити: свого друга, свій гаманець, свою голову і, нарешті, свою репутацію*».

Оксиморон – це різновид тропа, полягає у зведенні слів або словосполучень, сенс яких взаємовиключає один одного, створюючи ефект семантичного парадоксу; Наприклад: «*холодне полум'я*», «*сухий дощ*», «*крижана посмішка*», «*депресивна веселість*» тощо.

Вульгаризми – стилістичний засіб, лексеми якого мають зневажливе забарвлення і знаходяться за межами літературної норми; Наприклад: «*За базар відповіси*», «*Куди преш?*» тощо

Варваризми – стилістичні засоби (лексеми), як правило, іншомовного походження, які не стали загальноприйнятими, не до кінця засвоєними мовою. Те ж саме, що й екзотична лексика; Наприклад: «*велкам*», «*окей*», «*шпрехай*», «*ужастики*», «*чайлдфрі*», «*оупен*», «*фейс*», «*спікай*», «*ріал лайф*» тощо.

Метафора – один з найбільш поширених тропів, що виникає в результаті вживання слова в переносному сенсі за схожістю означуваного предмета з іншим. Метафора нагадує згорнене порівняння, компактна і образне. Наприклад: «*Грізні стіни стоять мовчазливо*», «*Серце нудьгує, і плаче воно*», «*Коли усе в тумані життєвому загубиться*», «*Замовкло поле стоголосе в обіймах золотої мли*», «*Скорботи листя опада на дно душі*» тощо.

Метонімія – троп, образний переносний вираз, в якому один предмет замінюється іншим, але не за подібністю, а за реально існуючими між ним зв'язками; Наприклад: «*Ми випили по кілька чарок, і моя голова з незвички трохи обважніла*» (В. Підмогильний), «*Як і колись, так і тепер ти // Не спромоглась на гарний плід*» (В. Сосюра; йдеться про історію України), «*Під дзвінкі струни гетьмани встають, // І прадіди в струнах бандури живуть*» (Л. Боровиковський), «*Ти довго Шекспіра перекладав сьогодні*» (Є. Маланюк) тощо.

Гіпербола – образне перебільшення за розміром, силою та значенням; Наприклад: «*швидкий як блискавка, блискавичний*», «*численний як пісок на березі моря*», «*ми не бачилися вже сто років!*».

Вставні слова – це засіб стилістичного синтаксису. Слова, словосполучення і речення, які вводяться в інше речення, але синтаксично з ним не пов'язані, відокремлюються інтонаційно від нього і вносять додаткові повідомлення, уточнення або пояснення до змісту основного речення; Приклади таких слів: *Безумовно, безперечно, без сумніву, дійсно, звичайно,*

правда, певна річ, здається, певно, мабуть, видно, може, може бути, очевидно тощо

Риторичне питання – це стилістична фігура, яку мовець використовує для безпосереднього звернення до слухача; Наприклад: «*За що ти мене вбив? Кров'ю землю обагрив? ... За що туча несходима? Де тут голос побратима?*» (Андрій Малишко); «*Британіє! Це пам'ятаєш ти?*» (Микола Бажан)

Антитеза – стилістична фігура, що характеризується симетричною структурою і різким протиставленням понять, образів, думок; Наприклад: «*Так, тут це все було: і жага до вбивства, і жага до любові*». (Chr. Wolf, «Kasandra»)

Епітет – троп, образне визначення, переважно метафоричного характеру. Наприклад: «*глибока тиша*», «*золоте щастя*», «*міцна рука*», «*горда душа*».

До інших засобів створення іронічного, а тому і комічного ефекту О. М. Линтвар відносить *гру слів*, приділяючи особливу увагу *каламбуру* [8].

Каламбур – це стилістичний прийом, заснований на лінгвістичній двозначності (багатозначності, омонімії або фонетичній схожості) для досягнення комічного ефекту [9, с.197-198]. Використовуючи цей прийом, автор намагається показати не очевидне, а приховане.

Ще одним стилістичним засобом вираження іронії є *парадокс*, тобто судження, яке відрізняється від загальноприйнятої традиційної думки. У художньому тексті парадокс служить засобом характеристики персонажа, якщо він звучить з його вуст [10, с.127].

Повтор також вважається потужним засобом для досягнення іронічного і комічного ефектів, оскільки з кожним новим згадуванням слово може набувати ще більшу виразність і додатковий сенс. Таким чином відбувається градація.

Ще одним способом зображення дійсності з іронічним відтінком О. М. Линтвар називає *використання цитат* як прихованих, так і явних, перетворюючи їх на штампи [11, с. 100].

Змішування стилів часто асоціюється з *цитуванням* і *алюзіями*. Поєднання слів і виразів з різних стильових прошарків в одному контексті надає комічного ефекту висловленому, оскільки виникає протиріччя між внутрішнім і поверхневим змістом зазначеного [8].

До наведеного вище списку можна додати наступні засоби [12, с. 126-127]:

- поєднання слів у реченні, які означають різнорідні поняття;
- неправильне тлумачення міжмовних омонімів;
- використання або розуміння метафоричних фразеологізмів у прямому значенні;
- використання пестливих слів, займенників середнього роду і дієслів у третій особі однини по відношенню до людини з метою висміювання;
- макаронна мова – тобто змішання і перекручення слів різних мов;
- народна етимологія – перекручення персонажем слів, вимова яких для нього важка;
- гумористичні народні прислів'я та приказки;
- дитяча етимологія – шепелявість, картавість та інші дефекти дитячого мовлення;
- бурлеск – урочистий тон і використання відповідних засобів при зображенні буденних подій, описі звичайних предметів;
- використання політичних або наукових термінів для опису побутової події або повсякденної роботи;
- характеристичні прізвища;
- пародія;
- комічна ситуація, подія, монолог, діалог, герой, деталь.

Упродовж ХХ ст. кінематограф стрімко розвивається і виокремлюється у велику самостійну індустрію, що з кожним роком створює нові, захоплюючі шедеври мистецтва. З появою нового феномена у мистецтві – кіно, суспільство певною мірою змінило свої орієнтири з друкованої літератури на медіа, що призвело до появи нового напрямку у галузі дискурсу – кінодискурсу.

«Кінодискурс – це суцільний, пов’язаний текст який є вербальним компонентом фільму у поєднанні з невербальними компонентами – аудіовізуальним рядом та іншими, важливими для ідейної завершеності фільму, екстралінгвальними факторами» [13, с. 22]. Кінодискурс є видом аудіовізуального дискурсу [14, с. 85]. Поняття «кінодискурс» не стосується усього фільму як цілісного явища, а аналізує його по частинах чи фрагментах, – і має у своїй структурі декілька компонентів засоби кіномови, кіностилю, кіностилістики і кінотексту. Окремо слід виділити «комічний кінодискурс, що виник у кінокомедіях. Це особливий вид дискурсу що за допомогою вербальних та невербальних засобів створення комічного ефекту робить кінокомедії смішними для цільової аудиторії. Завдяки комічним прийомам та засобам творення комічного у фільмах збагачується мова героїв, кінорежисер створює свій власний неповторний стиль.

1.2 Методи, що використовуються при перекладі кінофільмів.

Перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу в зазначеному сенсі, називаються перекладацькими або міжмовними трансформаціями. Оскільки перекладацькі трансформації виконуються з мовними одиницями, що мають як план змісту, так і план вираження, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних мовних одиниць.

В рамках опису процесу перекладу перекладацькі трансформації розглядаються не в статичному плані як засіб аналізу відносин між одиницями МО та їх словниковими відповідностями, а в динамічному плані, як способи перекладу, котрі може використовувати перекладач при перекладі різних одиниць МО у тих випадках, коли словникова відповідність відсутня або її не можна використати за умовами контексту. Залежно від характеру одиниць МО, перекладацькі трансформації поділяються на лексичні та граматичні. [14] Крім того, існують також комплексні лексико-граматичні трансформації, де

перетворення зачіпають одночасно лексичні і граматичні одиниці МО, або є міжрівневими, тобто здійснюють перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки.

При перекладі будь-яких текстів з англійської мови на українську, з причини структурної відмінності цих двох мов, доводиться використовувати найрізноманітніші методи перекладу. Перекладацькі трансформації поділяються на кілька категорій: лексичні трансформації, граматичні трансформації та лексико-граматичні трансформації, їх ще називають комплексними. [15]

Основні типи лексичних трансформацій порозділяються на:

- транскрибування;
- транслітерація;
- калькування;
- лексичне додавання;
- лексичне опущення;
- конкретизація;
- генералізація;
- модуляція (смісловий розвиток).

Основні типи граматичних трансформацій порозділяються на:

- пермутація;
- синтаксичне уподібнення, тобто дослівний переклад;
- членування;
- об'єднання;
- граматичні заміни форми слова, частини мови або члена речення.

Основні типи лексико-граматичних (комплексних) трансформацій включають:

- антонімічний переклад;
- експлікація, тобто описовий переклад;
- компенсація;
- культурно-ситуативна заміна;
- ситуативна заміна;
- одомашнення;

Для кращого розуміння всіх перерахованих вище трансформацій, дамо характеристику кожному типу.

Транскрипція і транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці МО шляхом відтворення її форми за допомогою букв в МП. При транскрипції відтворюється звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації його графічна форма (буквений склад). Провідним способом в сучасній перекладацькій практиці є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. Оскільки фонетичні і графічні системи мов значно відрізняються один від одного, передача форми слова МО на МП завжди є умовною і приблизною. Наприклад: *Absurdist* – *Абсурдист* (автор твору абсурду); *Kleptocracy* – *Клептократія* (злочинська еліта); *Skateboarding* – *Скейтбординг* (катання на роликовій дошці). Для кожної пари мов розробляються правила передачі звукового складу слова МО, та вказуються випадки збереження елементів транслітерації і традиційні виключення з правил, прийнятих в даний час. В англо-українських перекладах найбільш часто зустрічаються елементи транслітерації деяких невимовних і редукованих приголосних: *Dorset* – *Дорсет*; *Campbell* – *Кемпбелл*; *Boss* – *Бос*; *Deescalation* – *Деескалація*; *Columbia* – *Колумбія*. Традиційні винятки стосуються, головним чином, імен історичних особистостей і деяких

географічних назв *Charles I – Карл I; William III – Вільгельм III; Edinburgh – Единбург*.

У той же час на застосування прийому транслітерації впливає і прийом транскрибування. Це означає, що поряд з кожною літерою слова дуже часто враховуються і фонемі (звуки), які утворюються при читанні (проголошенні) буквосполучень. Наприклад:

ch – ч, к;

ck – к, кк;

aw – о, оу, а не тільки ав;

sh – ш, а не тільки сх

Особливо уважно перекладачеві необхідно ставитися до перекладу імен власних неангломовного походження, але використовуваних в англомовних текстах. Для передачі таких запозичених імен власних російською мовою перекладачеві необхідно спочатку встановити, з якої мови дане ім'я власне потрапило в англійську мову, а потім керуватися правилами читання тієї (третьої) мови.

Так, наприклад, іспанські імена власні мають наступні особливості при перекладі з англійської:

Ім'я Juan – Хуан (але не Джуан);

Ім'я Jose – Хосе (але не Джоуз);

при перекладі китайських імен власних, що зустрічаються в англомовних текстах:

прізвище Liang – Лянь (але не Ліанг),

династія Ming – Мін (але не Мінг),

Китайська столиця поряд з назвою Peking має інше англомовну назву Beijing – Пекін (але не Бейджин і т. д.)

Калькування – це спосіб перекладу лексичної одиниці МО шляхом заміни її складових частин-морфем або слів (у разі стійких словосполучень) – їх лексичними відповідностями в МП. Сутність калькування полягає в створенні нового слова або стійкого поєднання в МП, що копіює структуру вихідної лексичної одиниці. Саме так робить перекладач, перекладаючи слово *Superpower* як *Наддержава*; *Mass culture* як *Масова культура*; *Green revolution* як *Зелена революція*. У ряді випадків використання прийому калькування супроводжується зміною порядку проходження калькованих елементів: *Land-based missile* – *Ракета наземного базування*; *Rapid Deployment Force* – *Сили швидкого розгортання*.

Нерідко в процесі перекладу транскрипція і калькування використовуються одночасно: *Transnational* – *Транснаціональний*; *Petrodollar* – *Нафтодолар*; *Miniskirt* – *Міні-спідниця*. Назви партій, міжнародних організацій та державних служб треба калькувати.

Прийом лексичного додавання – це додавання лексичних одиниць в перекладі для передачі імпліцитних (які залишилися невираженими) семантичних компонентів оригіналу. Введення додаткових слів обумовлюється рядом причин: відмінностями в структурі речення, і тим, що більш стислі англійські речення вимагають в українській мові більш розгорнутого вираження думки. Відсутність відповідного слова або відповідного лексико-семантичного варіанту даного слова теж є причиною введення додаткових слів при перекладі. Наприклад: *Wherever you go – I follow* – *Куди б ти не пішов, – я піду за тобою*; *The problems of various industries* – *проблеми різних галузей промисловості*; *Job offer* – *пропозиція про прийом на роботу*.

Прийом лексичного опущення – опущення – це явище, прямо протилежне додаванню. При перекладі опущення найчастіше піддаються слова, які вважаються семантично надлишковими, з точки зору їх смислового змісту. Одним із прикладів надмірності є вживання так званих "парних

синонімів" в англійській мові. В українській мові це абсолютно не властиво, тому в цих випадках, при перекладі, необхідно вдатися до опущення. Усунення семантично надлишкових елементів вихідного тексту дає перекладачеві можливість здійснювати те, що називається «компресією тексту», тобто скорочення його загального обсягу. Наприклад: *Brave and fearless* – *Хоробрий*; *Just and equitable treatment* – *Справедливе ставлення*; *He was breathless and dead* – *Він був мертвий*; *By violence and force* – *Насильницьким шляхом*; *Winter rains in the Jordan are violent, while they last. (K. Kenyon. Digging up Jerico)* – *Взимку в Йордані бувають страшні зливи*; *So I paid my check and all. Then I left the bar and went out. (J. Salinger, The Catcher in the Rye)* – *Я розплатився і пішов до автоматів*.

Конкретизація – це заміна одиниці МО, що має більш широке значення, одиницею МП з більш вузьким значенням. У більшості випадків при перекладі на українську мову конкретизації підлягають англійські дієслова мови, а також дієслова руху, такі як: *say, be, have, get, take, give, make, come, go*, тощо. Наприклад: *She is at school* – *Вона вчиться в школі*; *The concert was on Sunday* – *Концерт відбувся в неділю*; *He is in the Army* – *Він служить в армії*; *You could hear him putting away his toilet articles. (Дж. Селінджер "Ловець у житті")* – *Було чутно, як він прибирає свої мильниці і щітки*.

У ряді випадків застосування конкретизації пов'язано з тим, що в МП слово з настільки широким значенням відсутнє. Так, англійський іменник *thing* має дуже абстрактне значення (*thing – an entity of any kind*) і на українську мову завжди перекладається шляхом конкретизації: *рід, предмет, справа, факт, випадок, істота, тощо*. Іноді родова назва в мові перекладу не може бути використана через розбіжності конотативних компонентів значення. Англійське *meal* широко застосовується в різних стилях мови, а українське *прийом їжі* не вживається за межами спеціальної лексики. Тому, як правило,

при перекладі *meal* замінюється більш конкретним *сніданок, обід, вечеря, тощо*:

At seven o'clock an excellent meal was served in the dining-room - О сьомій годині в їдальні був поданий відмінний обід [46].

Зрозуміло, що вибір більш конкретного найменування цілком визначається контекстом і в інших умовах о сьомій годині (вечора) могла бути подана вечеря.

Англійські дієслова із загальним значенням *to leave* і *to go* не можуть бути переведені за допомогою відповідних українських дієслів *покинути* і *їти*. Кращим способом забезпечити еквівалентність українського перекладу є конкретизація зазначених дієслів.

Генералізація – Суть цього прийому полягає в заміні часткового поняття загальним. У зв'язку з тим, що слова англійської мови мають більш абстрактний характер, ніж аналогічні українські слова, при перекладі з англійської мови на українську мову генералізація знаходить набагато менше застосування, ніж конкретизація. Однак зовсім без її застосування не обходиться, наприклад: *A young man of 6 feet and 2 inches – Молода людина високого зросту; She didn't want to miss a thing – Вона нічого не хотіла упустити; He visits me practically every week-end – Він їздить до мене майже щотижня.*

Використання слова з більш загальним значенням позбавляє перекладача від необхідності уточнювати, суботу або неділю має на увазі автор, кажучи про «уїк-енд».

Іноді конкретне найменування будь-якого предмета нічого не говорить рецептору перекладу або нерелевантно в умовах даного контексту:

John used to drive to market with his dad in their La Sane convertible – Джон їздив зі своїм батьком на ринок в їх машині; She showed us her old beat-up Navaho blanket – Вона показала нам свою пошарпану індіанську ковдру.

Більш загальне позначення може бути кращим і через стилістичних причин. У художніх творах українською мовою не прийнято з пунктуальною точністю вказувати зріст і вагу персонажів, якщо це не пов'язано зі спортивними міркуваннями, і поєднання а *young man of 5 feet 9 inches* в англійському оригіналі буде замінено в українському перекладі на *молода людина високого зросту*.

Модуляція – це заміна лексичної одиниці МО одиницею МП, значення якої логічно виводиться із значення вихідної лексичної одиниці. Найчастіше значення співвіднесених слів в оригіналі і перекладі виявляються при цьому пов'язаними причинно-наслідковими відносинами. Наприклад: *I don't blame them* – У перекладі перекладач може дане просте речення представити у вигляді складнопідрядного причинно-наслідкового речення: *Я їх не звинувачую тому (наслідок), що я їх розумію (причина)*. А тепер для перекладу можна вибрати будь-яку з цих частин складного речення, найбільш підходящого для перекладу. Тобто: *I don't blame her* – *Я її розумію; ...If a client went to her with some trouble she would look grave* – *Would look grave* – *заклопотано зрушував брови; She was the kind of girl that hates to answer you right away* – *такі, як вона, відразу не відповідають*.

Пермутація – це зміна розташування мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Елементи, що можуть піддаватися переставленню: слова, словосполучення, частини складного речення, самостійні речення. Цей вид трансформації обумовлений низкою причин, основною з яких є відмінність у порядку слів речення в англійській та українській мовах. Англійське речення зазвичай починається з підмета, за яким слід присудок. Найголовніше стоїть на першому місці, а другорядна інформація – обставини (місця і часу) найчастіше розташовуються в кінці речення. Порядок слів українського речення інший: на початку речення часто стоять другорядні члени речення, за ними йде присудок і лише в кінці підмет. Це слід враховувати при перекладі. Наприклад: *If he ever gets married, his own*

wife will probably call him Ackley – Наневно, і дружина буде кликати його Еклі – якщо тільки він коли-небудь одружується [47, с. 26].

Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – один із способів перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. Цей тип "нульової" трансформації використовується в тих випадках, коли у вихідній мові і мові перекладу існують паралельні синтаксичні структури. Синтаксичне уподібнення може вести до повної відповідності кількості мовних одиниць і порядку їх розташування в оригіналі та перекладі:

She was very young when she wrote her first book – Вона була дуже молода, коли написала свою першу книгу.

При перекладі наукової і технічної літератури необхідно пам'ятати, що вона характеризується широким застосуванням термінів. Термін є точним і, як правило, має одне значення для даної області, а також вимагає точності в передачі. Нижченаведений приклад є типовим зразком синтаксичного уподібнення:

The terrestrial globe is a member of the solar system, the third in distance from the sun – Земна куля входить в Сонячну систему і є третьою планетою по віддаленості від сонця.

Членування речення – це такий спосіб перекладу, при якому синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється на дві або більше предикативні структури мови перекладу. Трансформація членування призводить або до перетворення простого речення вихідної мови в складне речення в мові перекладу, або до перетворення простого або складного речення вихідної мови в два або більше самостійних речення в мові перекладу.

Існують три причини, що викликають використання членування речень при перекладі з англійської мови на українську. По-перше, особливості граматичної структури англійського речення, по-друге, особливості смислової

структури словосполучень в англійській мові, по-третє, жанрово-стилістичні особливості англійського речення.

Найчастіше при передачі на українську мову специфічних англійських конструкцій, які не мають відповідника в українській мові, доводиться застосовувати даний спосіб перекладу. У таких випадках застосовують внутрішнє членування. Воно не доставляє ніяких труднощів при перекладі. При перекладі абсолютних конструкцій використовується як внутрішнє, так і зовнішнє членування речення. Також нерідко доводиться вдаватися до прийому членування в зв'язку з особливостями смислової структури словосполучення в англійському реченні:

The Commander a good man to keep away from – Командир, звичайно, непогана людина, але краще від нього триматися подалі.

Подібний характер речень іноді зберігається англійськими авторами в експресивних художніх описах. Українській мові більш властиво використання безособових або називних речень, застосування яких в перекладі неможливо без членування англійського речення:

How well I recollect it, on a cold grey afternoon, with a dull sky, threatening rain – Як добре пам'ятаю Я наш приїзд! Вечоріє, холодно, похмуро, похмуре небо загрожує дощем.

При перекладі даного речення прийом членування дав можливість використовувати специфічні українські засоби для адекватної передачі стилю оригіналу.

Прийом членування досить часто використовується і для передачі при перекладі емпатичного посилення, протиставлення, підкреслення. Якщо для української мови природно підкреслювати протиставлення за допомогою двох самостійних речень, то в англійській мові протиставлені думки зустрічаються в межах одного речення.

Об'єднання речень – це такий спосіб перекладу, при якому синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом з'єднання двох простих речень в одне складне. Ця трансформація є зворотною в порівнянні з членуванням, однак при перекладі зустрічається набагато рідше. Об'єднання речень є найкращим засобом досягнення адекватності.

The only thing that worried me was our window leaf. It creaks like a bastard
– *Одне лише турбувало – наша квартира скрипить як оскаженіла.*

Об'єднання речень обумовлюється при перекладі майже тими ж чинниками, що і використання прийому членування. Ці чинники пов'язані з граматичними або стилістичними особливостями англійського тексту.

Jack stood quiet. Inside he was seething. – Джек стояв спокійно, але всередині він весь кипів; That was a long time ago. It seemed like hundred years ago. – Це було давно - здавалося, що минуло років сто.

Щоб уникнути того, що при перекладі вийде сухе інформаційне повідомлення, довелося вдатися до об'єднання речень. Більш того, сенс окремих речень недостатньо ясний, так як не зв'язок між ними важко зрозуміти. Таким чином, незначна граматична перебудова має вирішальний вплив на якість перекладу.

Якщо говорити про об'єднання речень як про прийом перекладу з української мови на англійську, то воно є досить поширеним способом перекладу. В цьому випадку буде необхідним стежити за тим, щоб це об'єднання було логічним, і щоб в результаті думка оригіналу не була спотворена. Об'єднання речень в одне не тільки дозволяє скоротити текст, але і значно полегшує саме сприйняття тексту.

Вищенаведені приклади демонструють, що граматична трансформація об'єднання речень використовується в перевазі при перекладі невеликих за обсягом речень, які близько пов'язані за змістом.

Граматичні заміни – це спосіб перекладу, при якому граматична одиниця в оригіналі перетворюється в одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Заміні може піддаватися граматична одиниця МО будь-якої рівня: словоформа, частина мови, член речення, речення певного типу.

They are searching for talent everywhere - Вони всюди шукають таланти.

Досить поширеним видом граматичної заміни в процесі перекладу є заміна частини мови. Для англо-українських перекладів найбільш характерна заміна іменника дієсловом і прикметника іменником. В англійській мові імена діячів (зазвичай з суфіксом-er) широко вживаються не тільки для позначення осіб певної професії (імена письменників, художників, співаків, танцюристів та ін.), але і для характеристики дій "непрофесіоналів". Значення таких іменників регулярно передаються в перекладі за допомогою дієслів:

She is a poor swimmer – Вона погано плаває; He is no good as a letter-writer – Він не вміє писати листи; They are a very rapid packes - Вони дуже швидко вкладаюся.

Як видно з прикладів, заміна іменника дієсловом часто супроводжується заміною прикметника. Дієсловом часто замінюються і віддієслівні іменники іншого типу:

It is our hope, that an agreement will be reached by Wednesday – Ми сподіваємося, що до середи буде досягнуто згоди.

Англійські прикметники, які в перекладі замінюються іменниками, найбільш часто утворюються від географічних назв:

Germany prosperity was followed by a slump – За економічним процвітанням Німеччини послідувала криза.

Антонімічний переклад – це лексико-граматична трансформація, при якій відбувається заміна позитивної форми на негативну, або навпаки:

Nothing changed in my home country – Все залишилося колишнім в моєї рідній країні.

В англо-українських перекладах ця трансформація застосовується особливо часто, коли в оригіналі негативна форма вжита зі словом, що має негативний префікс:

He is not unworthy of your attention – Він цілком заслуговує вашої уваги.

Сюди відноситься і вживання негативної форми з негативними союзами *until* і *unless*:

The United States did not enter the war until April 1917 – Сполучені Штати вступили у війну тільки в квітні 1917 р.

Additional expenditures shall not be made unless authorized – Додаткові витрати повинні проводитися лише з особливого дозволу.

В рамках антонімічного перекладу одиниця МО може замінюватися не тільки прямо протилежною одиницею МП, а й іншими словами і поєднаннями, що виражають протилежну думку:

The railroad unions excluded old men from their membership – Профспілки залізничників не приймали до своїх лав дідів.

Слід враховувати, що заперечення може виражатися і іншими засобами, наприклад, за допомогою союзу:

She never came home without bringing something for the kids – Приходячи додому, вона завжди приносила що-небудь дітям.

Застосування антонімічного перекладу нерідко поєднується з використанням інших трансформацій (лексичних або граматичних):

Their house had no screen doors – Двері у них були суцільні; The people are not slow in learning the truth – Люди швидко дізнаються правду.

Експлікація (описовий переклад) – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця МО замінюється словосполученням, що дає більш-менш повне пояснення або визначення цього значення в МП. За допомогою описового перекладу можна передати значення будь-якого слова, яке не має прямого еквівалента в оригіналі: *conservationist* – *прихильник охорони навколишнього середовища*; *whistle-stop speech* – *виступи кандидата в ході передвиборної агітаційної поїздки*. Недоліком описового перекладу є його громіздкість і багатослівність. Тому найбільш успішно цей спосіб перекладу застосовується в тих випадках, де можна обійтися порівняно коротким поясненням. Наприклад: *coroner* – *слідчий, який веде справи про насильницьку або наглу смерть*; *impeachment* – *притягнення до суду за державний злочин*; *switchel* – *напій з води і патоки*; *maisonette* – *квартира на двох поверхах*; *Latinos* – *іспаномовні американці (вихідці з Центральної та Латинської Америки, що проживають у США)*; *brain-drain* – *відтік наукових кадрів, переманювання фахівців за кордон*; *endorsement* – *реклама з залученням знаменитостей*.

Компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, які були втрачені при перекладі лексичної одиниці в МО, передаються в МП будь-яким іншим засобом. Ці зміни можуть бути необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином, компенсується втрачений сенс, та зміст оригіналу відтворюється з більшою повнотою. Наприклад: *In some people, however, the red color may evoke aggression* – *Проте у деяких людей червоний колір може викликати агресію*. Тут відповідник *however* першотвору винесено на початок речення – *проте*.

Культурно-ситуативна заміна вживається в тих випадках, коли пряме відтворення способу вираження іронії неможливо, але сама іронія повинна бути передана, оскільки вона є частиною авторського способу вираження. Комедії повинні викликати сміх. А для того, щоб він виник, важливою умовою є розуміння глядачами того чи іншого дотепу або жарту. Щоб зробити реалії

англомовних жартів і дотепів більш зрозумілими українському глядачу, перекладачі послуговуються таким способом перекладу.

Ситуативна заміна відрізняється від культурно-ситуативної тим, що трансформує мову оригіналу без додавання культурно-національних компонентів.

Одомашнення – У результаті вибору перекладачем цього методу перекладу оригінал препарується таким чином, що всі “чужі” цінності та символи гинуть й оригінальний текст стає невидимим для читача. Цей принцип має дещо спільне із культурно-ситуативною заміною тому, що обидва способи намагаються замінити реалії чи будь-які інші незрозумілі поняття близьким для української аудиторії.

Таким чином, застосування прийомів компенсації і цілісного перетворення є об'єктивним прикладом того, що еквівалентність перекладу досягається на рівні сукупної та смислової цілості тексту, а не шляхом перекладу окремих фрагментів тексту (наприклад: окремих слів або словосполучень). Іншими словами, є частки, які неможливо перекласти, але передача її сенсу можлива завжди.

Отже, у більшості випадків при перекладі з англійської мови на українську, українське речення не збігається з англійським за своєю структурою. Часто трапляється, що структура українського речення в перекладі повністю відрізняється від структури англійського речення. У ньому інший порядок слів, інший порядок частин речення, інший порядок розташування речень. Дуже часто частини мови, якими виражені члени англійського речення, передаються відповідно іншими частинами мови. Все це пояснює широке використання граматичних трансформацій при перекладі.

1.3 Особливості культурного менталітету в процесі адаптації реалій в перекладі

«Реалії» – це слова (і словосполучення), що відображають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального та історичного розвитку) одного народу і чужі іншому, будучи носіями національного або історичного колориту, вони, як правило, не мають точних відповідностей (еквівалентів) в інших мовах, і, не піддаються перекладу на загальній підставі, вимагаючи особливого підходу» [21, с. 47].

Процес літературного перекладу слів, що позначають різні феномени чужої культури, завжди був і буде непростим завданням для перекладача. Проте від її рішення нерідко залежить кількісний і якісний склад читацької аудиторії перекладеної книги – особливо якщо в ній зображуються реалії, абсолютно не знайомі новим читачам.

Якщо зображена реальність в книзі не відома новій аудиторії, перекладачеві необхідно зрозуміти, чи існують схожі поняття в письмовій субкультурі мови перекладу? При цьому питання про релевантність перекладу для нової аудиторії більш значуще для перекладача, ніж для автора оригінального твору.

Буває так, що перекладач навмисно ускладнює для читача сприйняття перекладеного тексту (вводячи в нього численні екзотизми, роблячи примітки і виноски і т.п.), і це все посилює чужорідність лінгвістичного і культурного контекстів, в яких був створений цей текст.

Екзотизм – іншомовне запозичення, що позначає предмет або явище з життя іншого народу.

Передача культурного аспекту вимагає багатостороннього підходу. Це стосується ставлення перекладача і до предмету зображення, і до сприйняття читачів. Але навіть досконалого знання іноземної мови, її лексики та граматики не достатньо, щоб стати компетентним перекладачем. Перш за все, для цього необхідно добре знати і рідну культуру, і культуру країни цільової мови, тільки тоді буде можливо адекватно перенести культурні особливості з тексту оригіналу в текст перекладу.

Особливий інтерес до питань адекватного перекладу культурних реалій лінгвісти стали проявляти в другій половині 1980-х років. Таким чином, Г. Крінгс в 1986 році провів дослідження за участю 8 студентів – носіїв німецької мови, яким було запропоновано зробити переклад французького тексту із застосуванням методу вербалізації думок (Think Aloud Protocol) ТАР (Think-aloud protocols, буквально – «протоколи роздуму вголос») – це основний експериментальний метод, який використовується в психолінгвістиці. Даний термін, запозичений з когнітивної психології, спочатку позначав вербалізацію думок і відчуттів в процесі виконання тестових завдань. А в психолінгвістиці так називається цілий ряд методів, що включають вербалізацію розумових процесів при виконанні вправ з перекладу. Мета полягає в тому, щоб отримати відомості про процес перекладу за допомогою інтроспекції. З часом метод ТАР розвинувся в кілька самостійних варіантів: вербалізація в реальному часі, ретроспективна вербалізація і спільна вербалізація (діалог).

У процесі перекладу студенти повторювали свої думки вголос, а всі їхні коментарі записувалися.

Таким чином, перш ніж приступити безпосередньо до перекладу, необхідно осмислити незнайому реалію в оригіналі, виявити місце, яке вона займає в контексті, – проаналізувати як вона подана автором і якими засобами він користується, щоб донести до свідомості глядача її семантичний і конотативний зміст. У більшості випадків незнайомою є чужа реалія. Автор вводить її в текст художнього фільму при описі нової для носія даної мови дійсності. Свої реалії не потребують будь-якого осмислення, оскільки слово «квас», що з'явилося в тексті, не викличе особих труднощів у російського глядача, «майдан» – у українського, «Тауер» – у англійського.

Інтернаціональні реалії також не потребують осмислення, так як у читача внаслідок її поширеності вже склалися про неї певне уявлення і національна віднесеність.

Всі незнайомі реалії (свої і чужі) вимагають введення засобів осмислення, якщо це відповідає задуму автора перекладеного твору. Найбільш поширеними в літературі засобами осмислення є:

- графічне виділення реалії на тлі всього тексту (курсив, лапки, жирний шрифт), однак цей спосіб дозволяє тільки привернути до неї увагу, але не розкрити її семантичний і конотативний зміст для читача перекладу;

- вживання поряд з реалією її нейтрального синоніма або родового поняття в якості додатку: «стіна-дувал», «селян-іомен»;

- пояснення в самому тексті, взяте в дужки, виділене комами або тире: «Бурківку-дорогу, мощену камінням різної величини – спорудили всім селом всього за місяць»;

- пояснення в виносці на нижній частині сторінки, якщо немає можливості привести його безпосередньо в тексті поруч з реалією;

- тлумачення реалії в коментарях або списках в кінці книги, але слід врахувати, що пошук такого пояснення відволікає читача безпосередньо від розповіді.

Питання про подачу і осмислення реалій в тексті є важливим для перекладача, так як збереження їх в перекладі значною мірою обумовлено, з одного боку, місцем в оригіналі і, відповідно, осмисленням автором, а з іншого, – засобами, які можна залучити для збереження реалії на її місці і в перекладі.

1.3.1 Способи перекладу реалій

Всі способи перекладу реалій можна виразити наступним чином:

- 1) транслітерація, транскрипція.
- 2) калькування, напівкалька, одомашнення, семантичний неологізм.
- 3) уподібнюючий переклад.
- 4) контекстуальний переклад.
- 5) гіпонімічний переклад.

Вирішення питання про вибір певного прийому при перекладі реалії буде прямо залежати від завдання, яке стоїть перед перекладачем в кожному конкретному випадку: зберегти колорит мовної одиниці з можливим збитком для семантики або передати значення реалії (якщо воно невідоме), втративши при цьому колорит. Деякі прийоми найбільш часто використовуються перекладачами, і виявляють недоліки тих чи інших прийомів, а також запропонованих варіантів перекладу.

При перекладі реалій виникають дві основні труднощі: перша – відсутність в мові перекладу відповідності через відсутність у носіїв цієї мови позначаємого реалій об'єкту, друга – необхідність, поряд з предметним значенням реалії, передати колорит, а також її національне та історичне забарвлення.

1) Транскрипція та транслітерація

Транскрипція передбачає введення в текст перекладу відповідної реалії з максимально допустимим фонетичним наближенням до її оригінальної фонетичної форми: укр. «пельмені» та англ. «*pelmens*», англ. "LG" та укр. «Ел-Джи». Бажаність застосування транскрипції при передачі реалій обумовлена тим, що при вдалому транскрибуванні перекладач може домогтися подолання обох згаданих вище труднощів - передачі і смислового змісту, і колориту, однак це не завжди представляється можливим. «Надмірне захоплення транскрибуванням реалії не тільки не сприяють збереженню національного колориту, а навпаки, знищує його, ускладнюючи мову перекладу, і змушуючи читача спотикатися на кожному кроці про непотрібні екзотизми» [22, с. 111].

При відсутності в мові перекладу букви, що позначає звук, за своїм звучанням схожий зі звуком у вихідному тексті, застосовуються поєднання букв, що дають відповідне звучання. Таким чином, українська літера «ж» передається в англійській мові через поєднання «zh», «x» та «kh», «г» через «gh», «gkh» і так далі.

Вибір транскрипції при перекладі також залежить і від рецепієнта, на якого орієнтований текст, тобто необхідно враховувати ступінь знайомості

реалії, оскільки вона не повинна залишатися за межами його сприйняття. Таким чином, наприклад, в перекладеній статті про футбол, опублікованій в молодіжному журналі, поняття «фан» (від англ. "fan") не викличе непорозумінь. Але в разі, якщо переклад цієї статті призначений для публікації в журналі, читачами якого можуть бути, в тому числі, і люди пенсійного віку, то перекладачеві слід задуматися про доречність транскрипції і розглянути інші прийоми перекладу (наприклад, заміну на більш нейтральне поняття «уболівальник»).

Найбільш широко транскрипція застосовується по відношенню до знайомих реалій: до інтернаціональних, регіональних, своїх (при їх наявності у вихідному тексті), – особливо якщо вони відповідають правилу стилістичної яскравості. Існує також група реалій, які при наявних повноцінних відповідностях в інших мовах традиційно транскрибуються. Наприклад, «станція» перекладається на англійську мову як «stanitsa».

Одне з основних переваг транскрипції як прийому є максимальна стислість, що в ряді випадків є основною причиною транскрибування. Однак, велика кількість транскрибованих слів може привести до перевантаження тексту реаліями, в кінцевому підсумку віддаляючи мову перекладу від мови оригіналу.

2) Створення нового / складного слова

Даний прийом застосовується, якщо транскрипція (або транслітерація) є небажаною або неможливою. Введення неологізму – найбільш підходящий (після транскрипції) шлях збереження смислового змісту і колориту перекладаємої реалії; шляхом створення нового слова (або словосполучення) іноді вдається домогтися майже такого ж ефекту. Такими новими словами можуть бути, в першу чергу, кальки і напівкальки.

а) Калька

Калька – запозичення шляхом буквального перекладу-дозволяє перенести в мову перекладу реалію при максимально повному збереженні семантики. Однак збереження семантики не означає збереження колориту,

оскільки частини слова або виразу передаються засобами мови перекладу. Найбільш яскравим прикладом калькування є укр. «хмарочос», утворене від англ. «skyscraper».

б) Напівкалька

Напівкальки являють собою часткові запозичення слів і виразів, що частково складаються з елементів вихідної мови, частково з елементів мови перекладу. Таким чином, напівкалькою в українській мові є television – телебачення. Слід зауважити, що калька, також як і полукалька, може отримати відоме поширення в мові, але залишитися при цьому «екзотизмом», бо відповідний їй денотат чужорідний для даної культури.

в) Одомашнення

До даної групи прийомів перекладу реалій можна також віднести одомашнення.

Одомашнення – це адаптація іншомовної реалії, надання їй значення рідного слова на основі іншомовного матеріалу. При цьому реалія не тільки змінює свою форму, але і зазвичай втрачає частину семантичного змісту.

г) Створення семантичного неологізму

Останнім в цій групі прийомів є створення перекладачем семантичного неологізму, тобто слова або вирази, що дозволяє зрозуміти смисловий зміст переданої реалії. [21, с. 100] однак слід зазначити, що переклад реалій неологізмами уживається як найменше.

3) Уподібнюючий переклад

Даний спосіб перекладу вживається досить часто, наприклад, досить поширений підбір функціонального еквівалента, який викликає у читача перекладу такі ж асоціації, як і у читача вихідного тексту. Дотримуючись цього принципу, можна зробити заміну назви англійської гри Connect 5 на «хрестики-нулики», оскільки принцип цих ігор приблизно однаковий.

4) контекстуальний переклад

Цей прийом схожий за своїм принципом з уподібнюючим перекладом і протиставлений словниковому, оскільки слово, яке перекладається при

використанні цього прийому може мати відповідності, що відрізняються від наведених в словнику. В даному випадку перекладач орієнтується на контекст, тому сам спосіб полягає в заміні словникової відповідності при перекладі на контекстуальний.

5) Гіпонімічний переклад

Гіпонімічний переклад – заміна видового поняття на родове при перекладі реалій, в основному, вживається при передачі чужих, незнайомих читачеві реалій. За своєю суттю це різновид прийому генералізації, який отримав досить широке застосування. Він дозволяє відмовитися від транскрипції і зробити заміну понять, різниця між якими в умовах даного контексту незначна. Згідно з цим принципом фразу *play softball* можна перевести, як грати в м'яч.

б) Заміна реалії

Деякі дослідники (наприклад, Влахов С. і Флорін С.) також виділяють прийом заміни реалії на реалію мови перекладу. Проте, слід зазначити, що така заміна веде до свого роду підстановки колориту і різкого виділення реалії на тлі всього тексту. Прикладом такої заміни може служити передача англ. «йомен» українським поняттям «кріпак». Єдиною чіткою передумовою таких замін є втрата колориту (в тій мірі, в якій це можливо) або перекладним словом чи його передбачуваної заміною.

Отже, зміна колориту при підстановці реалій може акцентувати увагу глядача на деталі, які, можливо, на думку автора, не є ключовими і не несуть в собі ніякого смислового навантаження. Основні труднощі перекладу реалій пов'язані з тим, що в мові перекладу відсутнє слово, значення якого описується мовою оригіналу, але це не означає принципову нездійсненність перекладу.

1.4 Основні переваги і недоліки в перекладі фільмів: озвучування та субтитри.

В сучасній Україні величезну частку кіноринку займає іноземна продукція. У кінопрокаті лідирують, без сумніву, американські, латиноамериканські фільми і турецькі серіали. Переклад цієї величезної кількості аудіовізуальної продукції став предметом критики з боку багатьох теоретиків і практиків перекладу, які, як пише Р.А. Матасов, вбачають три причини низької якості: стислі терміни виконання замовлення; низька оплата праці перекладачів; професійна некомпетентність [23]. Враховуючи безсумнівну важливість кінематографа в сучасному світі, питання підвищення якості кіноперекладу вимагає пошуку нових перекладацьких рішень, що в свою чергу неможливо без теоретичного аналізу даної проблеми.

У зарубіжному перекладознавстві аудіовізуальний переклад досить давно є об'єктом уваги дослідників. Так, наприклад, П. Орейро не раз у своїх роботах ставила питання про статус аудіовізуального перекладу. У своїй роботі дослідник створила теоретичну базу для різних видів аудіовізуального перекладу, структурувала терміни даної галузі, описала технології субтитрування та дублювання [24]. В іншій роботі, авторами якої є Х. Діас Сінтас і Г. Андерман були детально розглянуті окремі види аудіовізуального перекладу, серед яких: субтитрування, переклад для подальшого озвучування, сурдопереклад аудіовізуальних текстів, театральна мова з точки зору перекладу аудіовізуальних текстів.

Окрема частина в праці даних дослідників присвячена теорії та методиці навчання аудіовізуальному перекладу [25]. М. Кронін у своїй роботі [26] розглянув аудіовізуальний переклад з точки зору його сприйняття, а також порівняв кінопереклади, виконані в різні епохи - від зародження звукового кіно («A Night At The Opera», 1935 р.) до сучасних кіноперекладів («Lost in Translation», 2003 р. і «The Interpreter», 2005 р.). В перекладознавстві питання аудіовізуального перекладу носять переважно теоретичний характер. Так, Р. А. Матасов у своїй дисертації [23] розглядає головним чином методику навчання кіноперекладу. С. А. Кузьмічов у статті «Переклад кінофільмів як окремий вид перекладу» досліджує історію кіноперекладу, різні його види та

їх особливості [27]. Суть аудіовізуального перекладу. являє собою переклад багатомодальних і мультимедійних текстів на іншу мову і їх перенесення в іншу культуру [28]. Він охоплює, на відміну від свого гіпоніма «кіноперекладу», міжмовну і міжкультурну передачу змісту як художніх фільмів, так і комп'ютерних програм, теленовин, телевізійних новинних випусків, рекламних роликів і вистав.

Як пише керівник школи аудіовізуального перекладу О. Козуляєв, тільки нещодавно теоретики перекладу визнали аудіовізуальний переклад не приватним різновидом теорії перекладу, а самостійною областю дослідження [29]. Причина тому в очевидності кардинальних відмінностей аудіовізуального перекладу від інших видів перекладацької діяльності. Найголовніші відмінності полягають у присутності в аудіовізуальному перекладі позамовних обмежень, що відносяться до побудови, структурі і синтаксису візуального ряду творів. А. Козуляєв вважає, що виділення аудіовізуального перекладу в окрему область дослідження пов'язане з наступними факторами:

- 1) аудіовізуальний переклад це «обмежений» переклад через присутність позамовних обмежень;
- 2) аудіовізуальний текст полісемантичний, тобто містить різноманіття смислів;
- 3) аудіовізуальний переклад вимагає знання різних стратегій аналізу і синтезу семантики тексту.

В українській теорії практиці перекладу термін «аудіовізуальний переклад» не набув поширення. Найчастіше даний вид діяльності зводиться до кіноперекладу. Деякими дослідниками використовується ще й термін «креолізований переклад», запропонований Ф. Тарасовим. В якості основи для класифікації видів аудіовізуального перекладу може виступити запропонований А. Козуляєвим критерій рівня взаємодії паралельних потоків інформації від одного виду аудіовізуального перекладу до іншого, необхідність враховувати холистичні фактори (Візуальні, референтні) при перекладі аудіовізуальних творів [29].

Отже, виокремлюються наступні види кіноперекладу:

1) Субтитрування.

Субтитри – один з найстаріших видів аудіовізуального перекладу в силу того, що через прогрес перекладу фільмів він довго залишався єдиним доступним перекладом аудіовізуальних текстів.

Термін «субтитр» складається з двох морфем: приставка «суб» (від лат. *sub*) позначає «розташування внизу під чим-небудь, або близько чого-небудь», корінь «титр» (від фр. *titre*) означає «вступний напис або пояснювальний текст у кінофільмі» [30, 245].

Як правило, субтитри – це текст внизу екрану, який дублює або доповнює звук передачі і відображає мову героїв.

Оскільки перші фільми були без звуку, субтитри пояснювали те, що відбувається на екрані, передавали діалоги персонажів, але з часом уявлення про те, що таке субтитри, змінилося:

1. Субтитр є написом у нижній частині кадру кінофільму, тобто короткою версією перекладу іншомовного діалогу (або взагалі тексту) на мову зрозумілу глядачеві [30, 245].

2. Субтитром в кіно і на телебаченні називається напис під зображенням, всередині кадру [31, 401].

3. Субтитр – напис в нижній частині кадру кінофільму, що представляє собою запис або переклад мови персонажів. [32, 189].

Згідно з визначенням, за В. Є. Горшковою, міжмовне субтитрування – це «скорочений переклад діалогів фільму, що відображає їх основний зміст і супроводжуючий у вигляді друкованого тексту візуальний ряд фільму в його оригінальній версії, розташовуючись, як правило, в нижній частині екрана» [33]. Тут перекладачеві необхідно вмістити переклад в обмежену кількість рядків і знаків, детермінованих міжнародними стандартами швидкості читання і відображення субтитрів на екранах. Субтитри повинні бути прив'язані до зміни планів в кадрі, що вкорочує час перекладу. А. Козуляєв виділяє також тривимірне субтитрування, коли перекладачеві доводиться

синтезувати семантичні складові мови і образу, так як за створення ілюзії тривимірної реалістичності аудіовізуального тексту відповідають всі елементи кіномови. При тривимірному субтитруванні виникають також культурні обмеження. Як пише А. Козуляєв, поєднання зображень і текстових символів культурно детерміновано. Для західних глядачів звичний коміксовий варіант, для українців – злиття зображення і титру, для жителів Південно-Східної Азії та Японії – напис на зображенні, для арабського глядача – орнаментальний спосіб [29]. Тому перекладач повинен брати участь ще й в локалізації тексту.

В силу фізіологічних особливостей сприйняття інформації і технічних особливостей відтворення аудіо-і відеоматеріалів, на створення і розміщення субтитрів накладаються наступні обмеження:

1. Субтитри розташовуються знизу, посередині. Виняток становлять корейська, японська та китайська мови - субтитри на цих мовах можуть розташовуватися збоку.

2. Довжина субтитрів не повинна перевищувати двох рядків інакше вони будуть перекривати картинку. Ця вимога обумовлена тим, що фільми з субтитрами проглядаються як правило на телефонах і телевізорах, а не на екранах кінотеатрів, де екран значно більше. Субтитри з двох рядків так само повинні бути зручні для сприйняття і мати приблизно однакову довжину.

3. Середня довжина одного рядка – не більше 40 символів. Більше знаків людина прочитати не встигає – середньостатистичний глядач сприймає мову персонажа швидше, ніж встигає прочитати його репліку.

4. Субтитри повинні зникати і з'являтися разом з реплікою героя. Синхронізація доступна завдяки деякому програмному забезпеченню, наприклад програми *Aegisub* або *Subtitle Workshop*. Деякі програми дозволяють формувати текст, змінювати його положення на екрані, аналізують звук таким чином, що субтитри синхронізуються з промовою персонажів, і т.д. [34, 215].

5. Інтонаційно значущі слова в тексті субтитрів виділяють курсивом. Так само важливо знати правила постановки розділових знаків в субтитрах і особливо знаків оклику і три крапки.

6. Перекладач, працюючи з субтитрами, повинен передати всю інформацію, що несе прагматичне значення, тобто інформацію, яка необхідна для розуміння сенсу. Одним з таких прикладів можна назвати пісні, які часто не переводяться при дубляжі. При субтитруванні текст пісні наводиться в субтитрах і іноді з пояснювальними репліками (фонові голоси, шум вулиці, телевізора і т. д.)

Таким чином, можна сказати, що перекладач, який працює з субтитрами, стикається з тими ж проблемами, що і перекладач звичайного тексту. Однак, перед перекладачем субтитрів постає питанням про стилістичне оформлення скрипта, попаданні в мовну картину світу глядачів, на кого орієнтовані субтитри. Тому для перекладача субтитрів так само гостро постає проблема адекватності та еквівалентності перекладу.

У разі перекладу аудіовізуальних текстів перекладач переслідує кілька цілей:

1. Забезпечити адекватне розуміння глядачем інформації, яку він передає.
2. Створити емоційне ставлення глядачів до переданої їм інформації.
3. Вирішити ідеологічні, побутові або політичні проблеми.
4. Зберегти естетичний вплив фільму.
5. При необхідності спонукати глядача до певних дій.

Основне завдання перекладача аудіовізуального перекладу – донести до глядача художньо-естетичні достоїнства оригіналу, також перекладач повинен створити повноцінний художній текст мовою перекладу. Щоб досягти цієї головної мети, перекладач користується свободою у виборі засобів, жертвуючи при цьому окремими деталями перекладеного тексту [18, 87].

Переклад субтитрами має як переваги, так і недоліки. Так, серед позитивних сторін можна відзначити:

– більш низькі фінансові витрати в порівнянні з іншими видами аудіовізуального перекладу;

– менші часові витрати, ніж на створення інших видів аудіовізуального перекладу;

– збереження оригінальної звукової доріжки фільму, що дозволяє зберегти версію фільму, створену звукорежисером, можливість чути голоси професійних акторів.

– фільми з субтитрами можуть виконувати освітню функцію, виступаючи матеріалом для вивчення іноземної мови.

Серед мінусів субтитрування можна виділити наступні:

– ілюзія того, що аудіовізуальний текст був створений на мові перекладу;

– сприйняття субтитрів вимагає фокусування уваги, що призводить до часткової втрати візуальної інформації;

– субтитрування завжди супроводжується компресією і опущеннями, так як темп мови вище швидкості читання. Це призводить до втрати експресивності мови оригіналу.

Найбільш точне визначення сучасного уявлення про субтитри дає «Тлумачний словник іншомовних слів» так як він розкриває це поняття максимально широко і найбільш повно.

Таким чином, можна виділити кілька видів субтитрів. Субтитри, які наводяться на тій же мові, що і фільм, і призначені для людей з обмеженими можливостями здоров'я (closed captions). І субтитри, які є перекладом фільму на мову, зрозумілу аудиторії (open captions).

1. Open captions (досл. "відкриті написи») – цей тип субтитрів може відобразитися за замовчуванням, або бути включеним через меню DVD і призначеним безпосередньо для перекладу на мову, носіями якого є люди, що складають аудиторію глядачів.

2. Closed captions (досл. "закриті написи"), ці субтитри використовуються при програванні фільму на телевізійному приймачі для

фіксації важливих звукових подій. Наприклад, в той момент, коли у фільмі звучить мелодія, може з'явитися субтитр «звучить вальс Шопена» і т.д. такі субтитри призначені, головним чином, для людей з обмеженнями слуху.

Прагматичний потенціал субтитрів – це результат вибору змісту повідомлення, спосіб мовного вираження і передачі. Прагматичний потенціал будь-якого тексту вважається об'єктивним, так як визначається змістом і формою повідомлення і існує як би незалежно від творця тексту, в тій мірі, в якій прагматика тексту залежить від переданої інформації і способу її передачі, вона являє собою об'єктивну сутність, доступну для сприйняття і аналізу [35, 147].

2) Озвучування (або дубляж).

Дубляж – вид перекладу фільмів, мультфільмів та серіалів, внаслідок якого відбувається повна заміна мови оригіналу на іншу мову з метою демонстрування фільму в країнах, у яких користуються іншою мовою. За кордоном дубляж відео – велика рідкість. Переважно фільми виходять англійською мовою, а при необхідності в показі використовують субтитри. За часів Радянського Союзу дублювання іноземних фільмів українською мовою практично не було. Однак, йшли роки, змінювалася влада, а технології розвивалися. Сучасний український дубляж роблять спеціалізовані студії за допомогою професійних акторів і якісного обладнання.

Дубляж має кілька особливостей, зокрема:

- при підборі акторів для дубляжу враховують їх голосовий вік, темперамент персонажа, оригінальний голос, і тембр;
- для дублювання формується спеціальне укладання тексту і обробка перекладу;
- кожного актора має озвучувати інша людина. Однак, бували випадки, коли один актор дубляжу озвучував кількох персонажів. Як правило, це професійний актор і таку озвучку можуть розпізнати тільки фахівці даної галузі.

– під час дубляжу потрібно дотримуватися акустичних умов. Наприклад, якщо актор говорить у ванній, то і голос дублера повинен звучати с відлунням. Інші шуми і закадровий дубляж (голос оповідача) теж записують окремо.

Нарівні з дубляжем часто використовують закадровий переклад:

– одноголосий - коли весь фільм озвучений одним актором дубляжу;
– двоголосий - всіх жіночих ролей озвучує одна жінка, а акторів чоловіків-один актор;

– багатоголосне озвучування – це найпопулярніший варіант. Кожного персонажа озвучує інший актор дубляжу.

Відмінності дубляжу від багатоголосного перекладу (озвучення) полягає в тому, що в багатоголосному перекладі озвучування накладається поверх оригінальної мови акторів фільму. Її чутно у фоновому режимі, приблизно на 30 відсотків гучності, а переклад становить 70 відсотків та звучить з невеликим відставанням. Якщо мова йдеться про дубляж, то оригінальну фонограму акторів повністю вимикають, а весь текст озвучують актори дубляжу. Тобто, при перегляді глядачі чують весь текст рідною мовою. Дубляж повністю занурює глядача в атмосферу фільму.

Багатоголосий переклад дозволяє чути оригінальні голоси акторів, їх тембр і інтонацію. Це основна відмінність дубляжу від закадрового озвучування. Саме дубляж і багатоголосий переклад за кадром найчастіше використовують при перекладі фільмів і мультфільмів.

Обмеження на роботу перекладача накладають особливості мови героїв, які необхідно враховувати протягом великої кількості серій, їх взаємини між собою, біографію персонажів і т.д. перекладачеві також необхідно розуміти і численні алюзії, жарти і гру слів, що звучать в серіалах. При повному дублюванні (ліпсінгу) синхронізувати рухи губ і фонетичний образ тексту. Серед переваг дублювання можна виділити його доступність людям, які не мають можливість читати текст на екрані в силу поганого зору або неграмотності. Дубльований фільм не вимагає великих зусиль для сприйняття глядачем. Дублювання також дозволяє компенсувати різні особливості мови

персонажів, що важкодоступно при субтитруванні. Однак дублювання пов'язане з великими фінансовими і тимчасовими витратами. Крім того, втрачається частина гри акторів.

Незважаючи на те що дубляж дуже дорогий і витратний відеопереклад аудіовізуальних текстів, він несе в собі дуже важливу функцію – функцію адаптації. Під адаптацією розуміється переклад, який мінімізує чужорідність тексту оригіналу. На відміну від субтитрування дубляж має на увазі створення ілюзії, що текст створений на мові перекладу.

Звичайно, і субтитри і дубляж мають свої і переваги, і мінуси.

Переваги субтитрування:

1. Субтитри – більш бюджетний вид аудіовізуального перекладу. Він вимагає менше грошових і тимчасових витрат, тому часто вибирається в якості основного виду перекладу.

2. Атмосфера фільму зберігається за рахунок того, що глядач чує оригінальну звукову доріжку. Студії дубляжу не завжди можуть знайти актора, який їм підходить, а невідповідні голоси можуть спотворити сприйняття фільму, зіпсувати враження про головних героїв і фільмі в цілому. Вплинути на враження від фільму може так само погана гра акторів (перегрівання або «сухість»), а при субтитруванні глядач чує голос і інтонації героя.

3. Фільми з субтитрами можуть використовуватися для навчання англійської мови.

При всіх перевагах, субтитрування має так само ряд недоліків:

1. Субтитри не створюють враження, що фільм знятий мовою перекладу.

2. В Україні історично склалася традиція, в якій дубляж є кращим видом перекладу. Певні групи населення не люблять субтитри через те, що доводиться витрачати багато сил на їх прочитання, через що втрачається частина візуальної інформації.

3. Перекладачі змушені вдаватися до компресії, так як швидкість людської мови вище, ніж швидкість читання.

4. При субтитруванні часто використовується прийом опущення, наслідком чого є втрата експресивності мови оригіналу [36, 158].

Переваги дубляжу:

1. Аудиторія, що віддає перевагу дубляж значно ширше. Це і діти, і люди зі слабким зором, і люди, які мають проблеми зі здоров'ям.

2. Для сприйняття дубляжу глядачеві потрібно витратити менше зусиль.

3. При дубляжі створюється відчуття, що фільм зняти мовою перекладу тим самим долається мовний бар'єр.

4. При дубляжі можлива заміна діалектних і соціолектних особливостей мови персонажів.

5. Дубляж дозволяє адаптувати фільм до вимог цензури, які відрізняються один від одного в різних країнах – деякі репліки замінюються іншими, і глядач цього не помічає.

Недоліки дубляжу:

1. Дубляж дорогий вид перекладу. Для нього потрібно дороге обладнання, оплата праці перекладачів, акторів озвучування, людей, що займаються зведенням звукових доріжок.

2. Правка і озвучення тексту займають багато часу.

3. Актори дубляжу не завжди можуть бути досить професійними, читати текст недостатньо виразно. Враховуючи, що глядач не чує голосів акторів в оригіналі, переклад і озвучування фільму можуть сильно вплинути на сприйняття фільму [36, 159].

Проаналізувавши всі переваги і недоліки субтитрів і озвучування, можна зробити висновок, що субтитрування – недорогий і менш витратний вид перекладу аудіовізуальних текстів, який, найчастіше використовують аматорські студії перекладу. Це відбувається в силу того, що великі кінокомпанії розуміють всі недоліки такого виду перекладу. Їх цільова аудиторія значно ширше: малограмотні люди, діти, люди з обмеженими

можливостями, тощо. Однак, варто зауважити, що дубляж не тільки дуже витратний вид перекладу аудіовізуальних текстів, але має на увазі наявність офіційних зв'язків, щоб отримати матеріал в належному вигляді.

Загальним є те, що текст для субтитрів і для дубляжу піддається коректурі і значного скорочення. Так, наприклад, текст субтитрів обмежений кількістю знаків на екрані, а текст для дубляжу повинен бути відредагований так, щоб потрапляти в артикуляцію героя. Обсяг тексту скорочується за рахунок того, що перекладач застосовує трансформації, підбирає більш короткі синоніми, опускаючи надлишкову інформацію.

Надмірність – повторна (багаторазова) передача однієї і тієї ж інформації як експліцитно, так і імпліцитно; в останньому випадку надлишок інформації може передаватися або за традицією, або для збільшення надійності повідомлення.

При дублюванні ж опущення цих елементів є небажаним тому час звучання перекладу обмежується тільки тривалістю звучання оригінальної фрази. Перекладачеві необхідно підлаштовувати текст перекладу під звучання оригіналу. Це можна зробити різними способами:

1. Перекладач використовує прийоми опущення і компенсації, щоб скоротити текст (такий спосіб підходить для всіх видів перекладу), замінює одні елементи на синонімічні більш короткі.

2. Збільшення тривалості звучання тексту перекладу, якщо текст оригіналу звучить довше ніж переклад. В такому випадку перекладач вставляє відповідні за змістом слова-зв'язки, вигуки, що не суперечать оригіналу. Також іноді перекладачі використовують довші формулювання однієї і тієї ж думки.

3. Додаткова правка безпосередньо в процесі озвучування:

- 3.1. Необхідно уникати складних поєднань звуків, а без усної реалізації тексту перекладу помітити складні поєднання досить складно

- 3.2. Необхідно редагувати текст таким чином, щоб був досягнутий синхронізм на всіх рівнях: фонетичному, семантичному та драматичному.

Цікаво відзначити ще й той факт, що в різних країнах існують різні традиції аудіовізуального перекладу. В Україні, Німеччині, Франції та ряді інших європейських країн поширення набув дубляж. У дрібних європейських країнах, а також у двомовних країнах: Швейцарія, Люксембург, Бельгія, Данія, прийнято використовувати субтитри [37]. Розглянувши основні різновиди аудіовізуального перекладу, серед яких субтитрування і дублювання, стало ясно, що кожен з даних типів перекладу має свої переваги і недоліки, свою цільову аудиторію. А в різних країнах є свої традиції і переваги того чи іншого різновиду аудіовізуального перекладу.

Висновки до розділу 1

Підводячи підсумки цього розділу можна сказати, що категорія комічного має різні прояви; до неї відносяться такі поняття, як гумор, іронія, сатира, жарт і т.д. Практично будь-який текст включає різноманітні фігури мови та інші засоби додання виразності висловлювання, які складають особливу функцію образотворчих одиниць.

Особливе значення в комічних текстах надається національному гумору, який, як правило, окреслений територіальними кордонами країн і регіонів і національною приналежністю людини. Людина освоює національний гумор, вбирає його з культури країни, в якій він проживає, і інокультурних перекладних текстів, в останніх окреслюється необхідність передати не тільки форму, а й зміст з усім різноманіттям укладених в ньому смислів за неодмінної умови їх збереження.

У нашому дослідженні ми керувалися класифікацією перекладацьких трансформацій, запропонованою Комісаровим В.Н. Перекладацькі трансформації поділяють на лексичні, граматичні та комплексні (лексико-граматичні).

До лексичних трансформацій відносяться: транскрибування, транслітерація, калькування, лексичне додавання, лексичне опущення, конкретизація, генералізація, модуляція (смісловий розвиток). До граматичних трансформацій відносяться: пермутація, синтаксичне уподібнення, членування, об'єднання, граматичні заміни форми слова, частини мови або члена речення. До лексико-граматичних трансформацій відносяться: антонімічний переклад, експлікація, компенсація, ситуативна заміна, одомашнення;

Детальний розбір перекладацьких трансформацій і їх аналіз, безсумнівно, сприяє більш глибокому, всебічному пізнанню художніх цінностей іншого народу і, в кінцевому рахунку, розуміння його менталітету через комедійні фільми.

В перекладі фільмів значні труднощі виникають при перекладі реалій, оскільки в мові перекладу відсутнє слово, значення якого описується мовою оригіналу, але це не означає принципову нездійсненність перекладу, тому що питання про подачу і осмислення реалій в тексті є важливим для перекладача, так як збереження їх в перекладі значною мірою обумовлено засобами, які можна залучити для збереження реалії в перекладі.

Також були розглянуті всі переваги і недоліки перекладу фільмів за допомогою субтитрів та озвучування. Можна зробити висновок, що субтитрування – це недорогий і менш витратний вид перекладу аудіовізуальних текстів, який, найчастіше використовують аматорські студії перекладу. Текст субтитрів обмежений тільки кількістю знаків на екрані, а текст для озвучування повинен бути відредагований так, щоб потрапляти в артикуляцію героя. Обсяг тексту скорочується за рахунок того, що перекладач застосовує трансформації, підбирає більш короткі синоніми, опускаючи надлишкову інформацію.

РОЗДІЛ 2.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Due Date» українською мовою.

Сюжет повністю відповідає англomовній назві фільму «*Due Date*», яку в нашому перекладі українські локалізатори переклали як «*Встигнути до*». Дійсно український дубляж вийшов дуже вдалий. Деякі фрази і вирази хоч крилатими роби. Використовуваний в даній роботі фільм можна віднести до категорії істинно комедійного кіно.

Фільм розповідає про Пітера Хаймена. Він архітектор, якому часто доводиться бути далеко від свого дому. Та подія, яка має скоро статися, виходить за будь-які межі – його дружина має подарувати Пітерові першу дитину, тому Хаймену доводиться покинути всі справи і терміново мчати додому. Та є проблема – через прикру неприємність з одним надокучливим товстуном його знімають з літака і забороняють, як потенційному терористові, літати надалі будь-чим, тож єдиним шансом втрапити вчасно до пологового будинку стає автівка з тим самим товстуном Голлівудом за кермом. Народження дитини для сучасного чоловіка вже великий стрес, як факт, не кажучи вже про те, що діти народжуються здебільшого тоді, коли таткові «стукає» більше сорока і він починає замислюватись не лише про кар'єру, а і про майбутнє — наприклад, хто йому через двадцять років принесе склянку води. Пітер Хаймен саме з таких «пізніх татусів», а на додачу до цього він ще й втрапляє в халепу, оскільки його життєвий шлях перетинається з Голлівудом – викапаням «дитям квітів», який ніби лише вчора вийшов за двері комуни хіпі: абсолютно не пристосованим до сучасного життя, але надзвичайно життєрадісним і нетактовним товстунцем. Оскільки завдяки цьому дурневі їх обох зняли з літака і заборонили надалі пересуватись повітряним транспортом, а це в США значить приблизно те саме, що в Україні присудити людині їхати

через всю країну на велосипеді, то бідному Пітеру доведеться провести з цим дурником ще багато часу.

З тієї причини, що фільм комедійний, в результаті перекладу з англійської мови на українську видно, що у кіноперекладачів були труднощі. На лексичному рівні вони зіткнулися зі сленговою термінологією, яку необхідно перш за все правильно зрозуміти, щоб доцільно перекласти текст. На граматичному рівні труднощі були пов'язані з тим, що будова англійської та української мов багато в чому розходиться. Тому при перекладі було неминучим застосування різного роду трансформацій. Перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною процесу перекладу та без їх використання неможливо дати адекватний переклад будь-якого тексту. Однак в деяких епізодах перекладачам вдалося зберегти і структуру англійських речень, і практично дослівно перекласти їх.

Зараз розглянемо та детально проаналізуємо трансформації, які були відтворені в перекладі цього кінофільму.

Фільм тільки починається і в першому ж рядку ми бачимо лексичну трансформацію – конкретизацію. Конкретизація є однією з найважливіших і часто використовуваних перекладацьких трансформацій, без якої художній переклад стає неможливий. Як бачимо, в цьому прикладі дієслово *had* перекладачі переклали як *бачив*, а не *мав*.

«I just had the strangest dream»

«Я такий дивний сон бачив»

«And I know that because right next to you there's a bear»

«І я, знаю це, бо поруч із тобою сидить ведмідь»

Ще один приклад конкретизації. На сей раз слово *сидить* перекладачі переклали від англійського *there is*, що буквальному сенсі означає *тут*.

«And next thing I know he is holding our beautiful baby boy»

«А наступної миті він тримає нашого хлопчика і бавиться з ним»

Трансформація: лексичне додавання.

Наступний приклад наочно показує, як шляхом лексичного додавання перекладачі логічним висновком завершили думку, яка була опущена в оригіналі.

«He chews the cord»

«Він гризе пуповину»

Трансформація: синтаксичне уподібнення.

Цей приклад демонструє нам паралельні синтаксичні структури двох мов, а саме, як синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. Цей спосіб перекладу називається синтаксичним уподібненням.

«Yeah, Atlanta. Trying to get out of this place»

«Ах, Атланта. Усім бортить здриснути звідси»

Трансформація: конкретизація.

Наступні стрічки демонструють, як англійське багатозначне дієслово *to get out* в перекладі знаходить більш конкретизоване значення.

«– Denver's where it's at, man. They got the whole underground government conspiracy thing going on.

– That so?

– I'm hearing a lot of chatter...»

«– У Денвері вся сила. Там засідає тіньовий уряд. Ось він насправді і керує країною.

– Серйозно?

– Яж це не на паркані, а в інтернеті прочитав...»

Трансформація: одомашнення.

В цьому прикладі дія розгортається між головним героєм – Пітером та його водієм. Водій говорить, що в Денвері засідає тіньовий уряд, а Пітер перепитує, на що водій відповідає, що він чув багато пліток про це. В українському перекладі цю ситуацію змалювали трохи по іншому, вдавшись до стратегії одомашнення, з метою зробити цю реалію зрозумілою для українського глядача та більш кумедною завдяки порівнянню з *парканом*.

«– *More importantly, what are you wearing? – Armani Exchange*»

«– *Скажи будь ласка, що на тобі? – Армані Ексчендж?*»

Трансформація: транслітерація.

В наступному прикладі ми бачимо, що назва брендового одягу у цьому випадку передається за допомогою транслітерації. Справа в тому, що цей бренд перебуває на українському ринку вже так давно, що власна назва перетворилася на загальноживану, а отже, проблем із розумінням змісту сказаного актором у глядачів не виникне. Якщо було б інакше, то перекласти цю стрічку можна було б за допомогою експлікації, тобто описового перекладу, наприклад: *брендовий смокінг*.

«*I say when we close. I got reservations at Chili's. I'm meeting my boys*»

«– *That's such a sweet story. You know where I was when my daughter was born?*

– *Chili's?*

– *Iraq*»

«*За 5 хвилин ми зачиняємось і я їду бухати, мене вже чекають*»

«– *Я ледва стримую сльози. Знаєте, де я був у такій ситуації?*

– *У генделі?*

– *В Іраку*»

Трансформація: одомашнення, генералізація.

Реалія *Chili's*, американський ресторан в штаті Техас, теж могла би бути перекладена за допомогою транслітерації, але в цьому випадку у українського

глядача виникла б проблема із розумінням змісту, тому що в Україні нема таких ресторанів. Саме цьому в першому та другому випадках перекладачі вдалися до описового перекладу та одомашнення.

«*Sorry about my friend. He's been drinking*»

«*Вибачте мого друга, він набуханий*»

Трансформація: граматична заміна, об'єднання речень.

В даному реченні ми бачимо, як граматична одиниця в англійській мові перетворюється в одиницю мови з іншим граматичним значенням.

«*Drinking and driving together?*»

«*Ви накидані за кермо сідаєте?*»

Трансформація: культурно-ситуативна заміна.

Цей приклад демонструє, що одним з основних способів передачі національного гумору є культурно ситуативна заміна. У цій реалії альтернатива перекладу фрази *drinking and driving* є досить вдалою. Дослівний переклад цієї фрази *пити і водити* чи *п'єте і водите*, зовсім не видався б смішним для української аудиторії, але логічна заміна, наближена до ситуації зображуваної на екрані є більш доречнішою та смішнішою.

«*When a day starts like this, it's all uphill from here*»

«*Якщо день почався криво, далі шлях тільки в гору*»

Трансформація: конкретизація.

В цьому і наступних трьох прикладах ми бачимо дуже цікавий діалог між двома головними героями фільму – Пітером та Голлівудом, який в перекладі був переданий не згідно зі словами акторів, а за смисловим розвитком від того, що вони насправді говорять.

В цій репліці ми бачимо застосування конкретизації в перекладі. Справа в тому, щоб відповідати стилю української мови, англійські *like this* та *it's all* в перекладі повинні логічно уточнюватися з контексту.

«No, it's all downhill from here»

«Але вгору йти важче, ніж вниз»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

Ось ця стрічка вже повністю перероблена в перекладі. Насправді Пітер говорить *ні, далі шлях тільки вниз*, але перекладачі вирішили піти від зворотного, акцентувавши увагу на те, що вгору підніматися складніше, ніж спускатися вниз.

«Everybody wants to be up. Nobody wants to be down»

«Але успіх це вгору, а не вниз»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція), лексичне опущення.

Наступну репліку діалогу перекладачі переклали описово. Це той самий випадок, коли кіноперекладач повинен особливо звернути увагу на те, що відбувається на екрані. В цей час другий головний герой Голлівуд, коли промовляв цю репліку, робив жести, показуючи рукою вгору і вниз. Тому дана версія перекладу є логічно обґрунтованою незважаючи на те, що точно не відповідає оригінальному тексту.

«It's easier as you go down. He didn't know what he was talking about»

«Проте легше спускатися вниз. Ваш батько мовив аби щось ляпнути»

Трансформація: антонімічний переклад.

Діалог замикає фраза, яка в перекладі найбільше відповідає оригінальному тексту. Але останнє речення в ній все ж було передано, використовуючи антонімічний переклад.

«We're cool, man. I'll take care of it»

«Не переймайся, я все владнаю»

Трансформація: антонімічний переклад.

Ще один яскравий приклад антонімічного перекладу. В буквальному значенні англійське висловлювання *We're cool, man* перекладається, як *Все*

кльово, друже, але перекладач перекладає цю стрічку антонімом. В даному випадку це робиться для того, щоб зберегти особливу конотацію, яку несуть в собі наступні слова – *I'll take care of it*, та заспокоїти героя фільму.

«*You mind picking these up?*»

«*Може піднімете мої речі?*»

Трансформація: конкретизація.

В даному прикладі перекладач дає більш точний опис з використанням конкретизації, що саме треба підняти, для більш легкого розуміння сенсу питання.

«*Mad magazine?*»

«*Досі комікси читаєте?*»

Трансформація: генералізація, лексичне додавання.

Дія відбувається в аеропорту. Працівник перевіряє багаж Пітера і знаходить журнал американських коміксів *Mad*. Оскільки для українських глядачів журнал не є відомим, то перекладачі вирішили опустити його назву і зробити переклад з більш широким значенням, додавши до питання кілька лексичних одиниць, щоб думка була завершеною.

«*Whooh! Funky motherfucker, ain't you? »*

«*Ууу! Та від тебе як від свині смердить!*»

Трансформація: культурно-ситуативна заміна.

В наступному фрагменті ми бачимо, що нецензурне словосполучення *Funky motherfucker* в перекладі передають іншими словами. Насправді, слово *funky* має в англійсько-українському словнику відповідник *смердючий* [38], але перекладачі, для досягнення більш комічного ефекту, зробили порівняння зі свинею. Саме українці не з чуток знають як може смердіти свиня. Тому культурно-ситуативна заміна в конкретному реченні є дуже вдалою.

«*That's some fucked-up shit, yo*»

«*Та на хворих я не ображаюсь*»

Трансформація: цілісне перетворення.

Даний приклад демонструє телевізійну коректність. Як ми бачимо, в оригінальному тексті є два загальновідомих англійських вульгаризмів – *fucked up* та *shit*. У перекладі вони можуть перекладатися дуже по-різному, від нейтральних до самих непристойних форм, в залежності від того, яка сцена зображується на екрані. Конкретно в цьому прикладі сцена дозволяла вибрати більш нейтральні еквіваленти слів. Цією можливістю і скористалися кіноперекладачі.

«*It had paraphernalia in it*»

«*У вас були наркотики*»

Трансформація: конкретизація

В наступній стрічці ми бачимо використання слова *paraphernalia*. Параферналія – це сукупність спорядження, обладнання, приладдя, що використовуються для занять певного роду, і, як наслідок, є відмінними рисами цих занять. В контексті фільму малося на увазі обладнання для виробництва наркотиків. Щоб в перекладі уникнути використання цього хитромудрого слова, яке буде не зрозумілим більшості аудиторії, перекладачі вибрали більш вужчий варіант.

«*It's not a device, it's a BlackBerry*»

«*Це не пристрій, це смартфон*»

Трансформація: генералізація.

В цьому прикладі мова йде про телефон марки *Blackberry*. Як бачимо, перекладачі вдалися до генералізації, та використали варіант *смартфон*.

«*Let them land at LAX and I'll pick them up when I get there. When's the next flight? »*

«*Ні, краще хай собі летять до Лос-Анджелеса. Я заберу їх там. Коли найближчий рейс?»*

Трансформація: генералізація.

Ще один приклад генералізації. В сцені фільму йде мова про міжнародний аеропорт Лос-Анджелеса. В англомовних джерелах цей аеропорт позначається за кодом LAX. Ця аббревіатура була використана і в фільмі. Для глядача з України це позначення втратить будь який сенс. Перекладачі врахували це, і в дубляжі використовували більш широкий варіант, зрозумілий глядачеві. Крім того, деякі деталі оригінальної стрічки в перекладі були опущені щоб зберегти правильність побудови речення, а саме виникнути повторення слова *коли*.

«*You're on the No-Fly list*»

«*Вам заборонено літати*»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В наступному прикладі говориться про так званий *No Fly List*. Це список осіб, яким заборонено сідати на комерційні повітряні судна для польотів в межах, до, або з Сполучених Штатів, складений і підтримуваний Центром Виявлення Терористів федерального уряду Сполучених Штатів Америки [39]. В нашій культурі це називається *чорним списком авіакомпанії*, але перекладачі зробили переклад цієї реалії ще краще, в трьох словах передавши сутність цього документу.

«*I'm probably overstating*»

«*Напевно, я роблю з мухи слона*»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В даному прикладі прикметник *overstating*, що перекладається, як *завищена оцінка*, або *перебільшення* перекладачі вирішили передати описово, за допомогою дуже відомого українського фразеологізму, який дуже до речі підходить до сцени у фільмі.

«My wallet is traveling. The ID's in it, I've been trying to rent a car»

«Мій гаманець у літаку залишився. А там усі документи. Я намагався взяти машину в оренду»

Трансформація: генералізація, описовий переклад (експлікація).

Ще один приклад адаптації англомовних реалій на українську мову за допомогою генералізації. Тут аббревіатуру *ID's* перекладачі перевели в більш широкому значенні – документи. Якщо ж переводити в більш простому варіанті, калькуванням, то це означає *ідентифікатори*, тобто паспорт, водійське посвідчення, та інші папери, що підтверджують особу. Що стосується першого речення в прикладі – воно було перекладено за допомогою експлікації, тому що *гаманець* не може сам мандрувати.

«JK. LOL.»

«Наколов»

Трансформація: одомашнення.

Цікавим випадком застосування адаптаційного перекладу є передача сленгових інтернет-скорочень *JK* та *LOL*. Спочатку подивимося повний варіант скорочень, їх значення, а потім як вони використовуються в перекладі фільму. Повний варіант *JK* – *Just Kidding*, що перекладається, як *просто жарт* [40], а *LOL* – *Laughing Out Loud*, в перекладі *вмираю від сміху* [41]. Тобто всі ці скорочення несуть в собі жартівливий характер і використовуються тоді, коли людині смішно. У перекладі на українську мову ми бачимо вже адаптований варіант цих фраз під контекст фільму.

«I'm more of a corn-dog man, myself. I once ate a foot-long corn dog on a nude beach. I'll never do that again»

«А я ще дуже біляші люблю. Якось я їх на слабо 20 штук влупив. 2 дні блював»

Трансформація: одомашнення, описовий переклад (експлікація), ситуативна заміна.

В даному прикладі нам демонструється ситуація, коли перекладачі в українській озвучці вставляють ситуацію-жарт, якого насправді не було. Саме це робить наш дубляж таким смішним. Зробимо буквальный переклад, щоб на власні очі спостерігати всі зміни в тексті, які були допущені локалізаторами:

– Я більше корн-доги люблю. Одного разу я з'їв корн-дог довжиною в фут на нудистському пляжі. Більше ніколи так не робив.

Зіставивши це речення з офіційним українським перекладом, ми бачимо, що в першому реченні *корн-доги* були замінені на *білящі*. Це пояснюється тим, що це різновидність сосиски в тісті, яка поширена тільки в Америці. Тому в нашій культурі цей фаст-фуд був замінений на продукт, наближений за схожістю – всім відомі *біляші*. Друге і третє речення, як ми бачимо, для досягнення більшого комічного ефекту були замінені повністю. Перекладачі внесли в історію нові деталі, яких немає в англійському варіанті фільму.

«In fact, I wouldn't mind having a fresh pair of eyes...»

«Я би хотів, аби ти подивився свіжими очима...»

Трансформація: антонімічний переклад.

В цьому фрагменті кінострічки ми бачимо заміну поняття, вираженого в оригіналі, протилежним поняттям в перекладі з відповідною перебудовою всього висловлювання для збереження незмінного плану змісту.

«That would be easily 120 miles off our optimum route»

«Бо це вийде гак на цілих 200 кілометрів»

Трансформація: одомашнення.

У Сполучених Штатах Америки на відміну від усього іншого світу використовується Англійська система мір. Тому при перекладі майже всіх голлівудських фільмів міри довжини, площі, ваги та об'єму треба конвертувати в метричну систему мір. Цей приклад наявно демонструє цю ситуацію. В одному з діалогів фільму згадується відстань в 120 миль. Якщо

перевести цю міру в метричну систему, виходить 193.12 кілометрів. Для легкості сприйняття перекладачі округлили цю цифру до 200.

«*She's very legitimate. I found her on Craigslist*»

«*Її можна довіряти. Я її в Інтернеті знайшов*»

Трансформація: генералізація.

Переклад реалій – завжди актуальна проблема передачі самобутності певного народу, як історичної, так і національної. Цей приклад демонструє випадок перекладу реалії, не дуже відомої у всьому світі. Мова йде про стрічку *I found her on Craigslist*. Напевно, не кожна людина сьогодні користується чи хоча б чула про сайт електронних оголошень Крейгсліст. Це очевидно, тому що сайт набирає більшої популярності тільки в США, та звичайному глядачеві з України він мало що скаже. Перекладачі фільму знайшли вихід в використанні ширшого за значенням слова – *знайшов в Інтернеті*. Використання в перекладі саме цього варіанту додає ще більше комічності в зв'язці з попереднім реченням – *Її можна довіряти*. Тому що в реальному житті, з довірою до людини, яку тільки що знайшов в Інтернеті все відбувається навпаки. Це дуже вдалий приклад генералізації, при якому переклад виходить навіть краще, ніж оригінал.

2.2 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Switch» українською мовою.

104-хвилинний комедійний фільм під назвою «*Switch*» був знятий в 1991 році американською кінокомпанією *Warner Brothers*. Назва фільму буквально перекладається, як «*Підміна*», але в українському прокаті вийшов під назвою «*Кара небесна*». Випадків зміни назв фільмів при перекладі достатньо багато. Не дивлячись на основні вимоги, які стоять перед перекладачами, ця стратегія допомагає зберегти семантико-структурні рівності і рівні комунікативно-функціональні властивості. Саме ця назва розкриває сутність фільму та дозволяє українським глядачам точніше уявити зміст цієї стрічки.

Фільм розповідає історію фахівця з реклами Стіва Брукса. У серцеїда Стіва видався на рідкість невдалий день – його вбили. Але вранці він прокинувся в ліжку цілим і неушкодженим. Стівен вирішує, що смерть – це лише кошмарний сон. Але п'ятьма хвилинами пізніше його чекає нове потрясіння – він глянув у дзеркало та зрозумів, що став жінкою!... Справа в тому, що за життя Стів погано поведився з бідними жінками. Але в іншому людиною він був той що треба, і Господь вирішує, що відправляти його в пекло на розтерзання дияволу ще рано. Господь не знайшов для нього кращого покарання, ніж зробити жінкою. Але для спокути гріхів цього мало – Стівен, під жіночим ім'ям Аманда, повинен за короткий термін з безлічі скривджених на нього коханок знайти хоча б одну, яка його по-справжньому б полюбила... Завдання не з легких – улюбленцем жінок Стіва вважав тільки сам Стів. Не менш складним і болісним виявляється для нашого героя адаптація до змін, що відбулися. Адже свідомість у нього чоловіча, а тіло жінки! Йому доводиться пізнати всі "принади" життя жінок: макіяж, зачіски, вузькі незручні спідниці, взуття на високих підборах, критичні дні і навіть сексуальні домагання на роботі...

Основне завдання перекладача полягає у відображенні актуального комедійного контексту, який виражається великою кількістю мовних засобів і загальним стилем, в якому знятий весь фільм.

Нижче представлений аналіз рішень, які були застосовані в перекладі фільму з англійської на українську мову.

Перший приклад демонструє використання смислового розвитку, а саме заміну лексичної одиниці англійської мови одиницею української. Буквальний переклад фрази *on the phone for you* – *на телефоні для вас*, але задля адекватності, ця фраза в перекладі виводиться логічно, використовуючи причинно-наслідкові відносини.

«*Mr. Brooks, there's a Margo Brofman on the phone for you*»

«Містер Брукс, з вами бажає говорити Марго Бروفман»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

«*So I've decided that you should go back*»

«*Ти повернешся на Землю*»

Трансформація: конкретизація.

У цій сцені головний герой фільму Стів Брукс помирає і незабаром з'являється перед Господом. У них виникає діалог, та в одній з реплік Господь говорить *you should go back*. Очевидно, що найкращою стратегією перекладу тут буде конкретизація. Саме це й обрали перекладачі.

Англійська мова: «*He'll pick some helpless, unsuspecting female*»

Український переклад: «*Він підшукає наївну дівчину*»

Трансформація: лексичне опущення.

В англійській мові, за довгий час спостережень, в більшості випадків використовують декілька або цілий список прикметників для опису чогось або когось. В українській мові ця практика не дуже поширена, і обирається який небудь один прикметник, котрий дуже точно підходить для опису. Так і в цьому прикладі, в фразі *helpless, unsuspecting female*, словниковий відповідник – *беззахисна, невідозрююча дівчина* [42], перекладачі об'єднали поняття, та вдавшись до лексичного опущення замінили більш ширшим, яке дуже вдало підходить до контексту.

«*And at the same time, make it impossible for him to work his macho machinations on any more unsuspecting females*»

«*Зробимо так, щоб він більше ніколи не зміг плести інтриг навколо невинних жінок*»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В наступному прикладі фраза *to work his macho machinations*, що в більш наближеному до буквального перекладу означає *відпрацювати свої махінації*

мачо, в дубляжі була передана описово, щоб більш яскраво передати напруження та колорит сцени.

«You want I should call SWAT?»

«Можє, викликати поліцію?»

Трансформація: генералізація.

В цьому прикладі ми бачимо використання абрєвіатури *SWAT* (*Special Weapons Assault Team*), що на українську мову буде перекладатися, як *штурмова група зі спеціальним озброєнням*. Це підрозділи в американських правоохоронних органах, які використовують легке озброєння армійського типу та спеціальні тактики в операціях з високим ризиком. Очевидно, що в перекладі досить нерозумно використовувати таку довжелезну назву, тому перекладачі переклали цю абрєвіатуру за допомогою генералізації.

«Okay, look, Walter, I'm going to try something here»

«Гаразд, Уолтере, я зараз тобі поясню»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

Ще один приклад використання смислового розвитку. Переклад цієї стрічки більше спирається на контекст сцени, яка відбувається на екрані.

«Because you're a lot smarter than those other two bimbos»

«Бо ти віриш у всіляку містику»

Трансформація: ситуативна заміна.

Дуже цікава стрічка, бо український варіант перекладу не має нічого спільного з оригіналом. Не ясно, чому саме перекладачі вибрали ситуативну заміну, тому що варіант з наближеним перекладом – *тому що ти трохи розумніше тих двох дур*, точніше переказував би текст оригіналу.

«And you are going to teach me everything I always wanted to know about women but was afraid to ask»

«I ти навчиш мене всьому, що мене приваблювало в жінках»

Трансформація: лексичне опущення.

Український варіант в цьому висловлюванні став значно коротшим через недостатню кількість часу для начитки українського тексту актором дубляжу. Через це перекладачі опустили незначні деталі та залишили тільки основну інформацію, що передає зміст фрази в цілому.

«Yeah, it looks that way, Sugar»

«Так, саме так, Золотко»

Трансформація: культурно-ситуативна зміна.

В цьому прикладі простежується трансформація одомашнення. Річ йде про іменник *Sugar* в звертанні до жінки. Перекладачі дуже вдало вибрали варіант перекладу, тому що в англійсько-українському словнику немає потрібного відповідника, щоб точно передати суть висловлювання.

«He didn't know about her until a couple of days ago»

«Він сам про неї нещодавно дізнався»

Трансформація: антонімічний переклад.

Даний приклад демонструє, як антонімічний переклад дозволяє зберегти стиль української мови. Це пояснюється тим, що ця стрічка не збігається за структурами побудови речення англійської та української мов, тому прямий переклад тут неможливий. Саме тому, як варіант, був вибран антонімічний переклад.

«Why don't you take me to your office?»

«Візьміть мене на роботу»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

Цей приклад показує нам використання смислового розвитку в перекладі. В даному реченні модуляції піддається слово *office*, яке в словнику має таке ж саме значення *офіс*, але поточний переклад не зовсім підходить за

змістом, тому перекладач використовує модуляцію для логічного виведення значення вихідної одиниці в переклад слова *office* як *робота*. Ще цікаво, що в оригінальному тексті запит поставлений питанням – *чому б вам мене не взяти*, а в перекладі ця стрічка має більш рішучий вигляд – *візьміть мене*.

Зараз розглянемо цікавий та зовсім не зрозумілий приклад ситуативної заміни. Стів в образі Аманди приходить в свій офіс влаштуватися на роботу. Разом із Амандою і роботодавцем Арнольдом на 28 хвилині фільму відбувається діалог:

- *Have you had experience in advertising?*
- *Hire me, and I'll get you the Faxton account.*
- *Get me the Faxton account, and you're hired.*

Перекладачі передали його так:

- *Маєте досвід в рекламному бізнесі?*
- *Я просто геніальна у цій справі.*
- *Спочатку треба зробити щось геніальне.*

Тобто, як ми бачимо в оригінальному тексті, Арнольд уклав з Амандою угоду. Він візьме її до себе на роботу, якщо вона укладе контракт з фірмою Фекстон. Але в перекладі цей ключовий момент фільму, суть, яка була закладена режисером, стерта та змінена на щось розпливчате – Аманді треба зробити *щось геніальне*. Більш того на 50 хвилині фільму між Амандою та Арнольдом знову відбувається діалог:

- *I have a 2:00 appointment with Sheila Faxton.*
- *Still interested in the Faxton account, Arnold?*

Український переклад:

- *У другій годині я зустрічаюсь з Шейлою Фекстон.*
- *Ви ще зацікавлені цією фірмою?*

Але про яку зацікавленість фірмою йде мова, якщо глядач в українському дубляжі зовсім не знає ні про яку домовленість тому що перекладачі вирішили 22 хвилини тому про це не говорити? А перед цим

діалогом, на 41 хвилині фільму, Аманда телефонує Марго, щоб зробити зустріч з Шейлою:

– *Uh, you're a major stockholder with Faxton Cosmetics. I want an appointment with Sheila Faxton tomorrow afternoon.*

– *Ти маєш зв'язки в компанії Фекстон Косметикс? Хочу завтра зустрітись с Шейлою Фекстон.*

Але знову ж таки, то, навіщо Аманді потрібна ця зустріч і зв'язки з Шейлою українському глядачу буде не ясно. Чому саме на 28 хвилині, в першому діалозі, перекладачі вирішили промовчати про конкретні умови згоди – не виявлено.

Трансформація: описовий переклад (експлікація), смисловий розвиток (модуляція), лексичне додавання.

«*How about a little sushi at Aiko's?»*

«*Добре, зустрінемося в ресторані Аіко*»

Трансформація: генералізація, транслітерація.

У наступному прикладі перекладач вдається до генералізації. З даного прикладу випливає, що слово *sushi* перекладається в більш широкому понятті *ресторан*. Саме так, такий варіант перекладу можливий, тому що *Aiko* – це насправді ресторан, в якому готують суши. Назву цього ресторану передали за допомогою транслітерації.

«*I'm expecting a big delivery from Bloomingdale's*»

«*Мені мають принести пакунки с крамниці*»

Трансформація: генералізація.

Ще один приклад генералізації власної назви. Переклад *Bloomingdale* як *крамниця* є дуже правильним, тому що якщо передати цю назву за допомогою транслітерації, реципієнту буде не ясно що це таке, магазин одягу, квітковий магазин, або взагалі продуктовий. Більш того, з попереднього контексту фільму теж не зовсім зрозуміло звідки до Аманди повинні принести пакунки.

Тому в даному прикладі доцільно використати відповідник ширший за значенням.

«unless you can prove you really are his sister»

«доки ви не доведете, що ви дійсно його сестра»

Трансформація: синтаксичне уподібнення.

У цьому фрагменті представлений один з небагатьох випадків, де синтаксична структура англійської мови точнісінько сходиться з синтаксичною структурою української мови. В перекладі збережений первісний порядок слів та без будь-яких відхиленнях в їх значеннях.

«Laura Patrick, little redhead my brother fixed you up with»

«Лорі Патрік, з якою вас познайомив мій брат»

Трансформація: лексичне опущення, смисловий розвиток (модуляція).

В даному прикладі ми бачимо дві трансформації, про які зараз піде мова. Перша трансформація стосується прикметника *redhead*, який в перекладі був зовсім опущений, незважаючи на те, що контекст дозволяв цього не робити – *Лорі Патрік, тієї руденької, з якою вас познайомив мій брат*. Друга трансформація була зроблена при перекладі фразового дієслова *fixed you up*. Початкова форма цього дієслова – *fix up*, воно має багато значень та в різних контекстах може перекладатись по-різному. Це можна перекладати тільки описово, або за допомогою модуляції, наприклад: *полагодити щось, вилікувати когось, познайомити когось з ким-то, домовитись з ким-то, поміритися з ким-то*. В нашому контексті мова йде про знайомство.

«He's a smart, funny, charming, dyed-in-the-wool male chauvinist»

«Смішний, симпатичний, женоненависник, в душі»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

Особливий інтерес в перекладі даної стрічки є висловлювання *dyed-in-the-wool male chauvinist*. Перекладати її в прямому значенні в ніякому разі не

можна, бо вийде щось незрозуміле: *Шовіністичний чоловік, оповитий в вівсяну шерсть*. Отже, потрібно розбиратися, що означає цей вислів в переносному значенні. Англійське *dyed-in-the-wool* – це ідіома [43], в якій мається на увазі людина, яка твердо дотримується свої думок, та не змінює їх. *Chauvinist*, утворене від іменника *chauvinism* – ідеологія, суть якої полягає у проповіді національної переваги з метою обґрунтування права на дискримінацію, експлуатацію та пригнічення інших народів. [44] Зібравши все разом та логічно обміркувавши цю інформацію, зіставивши з контекстом фільму, виходить: *чоловік, який пригнічує жінок, відчуваючи над ними свою перевагу, закореніло дотримуючись своїх принципів по відношенню до них*. Під це визначення дуже добре підходить всього одне українське слово, яке опустить у глядачів всі питання – *женоненависник*. Саме так було перекладено цю стрічку в українському дубляжі.

«That's not going to be easy»

«Це буде важко»

Трансформація: антонімічний переклад.

Ця стрічка є явним прикладом антонімічного перекладу. Варто відзначити, що словосполучення *not going to be easy* буквально перекладається *не збирається бути легко*. За допомогою такої негативної конструкції, перекладач навмисно акцентує увагу глядачів на складності місії головного героя фільму.

«Can't think with all this hair»

«Кляте волосся»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

Дослівний переклад наступної фрази *не можу думати з цим волоссям*. Перекладач дотримується стилю висловлювання та відповідно до всіх правил вживає суворе і ствердне словосполучення *кляте волосся*, яке відображує всі емоції Аманди в сцені фільму.

«*Get me my barber*»

«*З'єднайте мене з моїм перукарем*»

Трансформація: конкретизація.

У багатьох випадках переклад лексики залежить від контексту. Перекладач повинен усвідомлювати суть перекладу, його контекст і тільки тоді підбирати всі можливі варіанти перекладу. Таким чином в цьому прикладі слово *get me* може означати дуже багато чого, але якщо взяти до уваги контекст, то відразу стає ясно про що йде мова. І підібрати потрібний відповідник не представляється більшою складністю.

2.3 Перекладацькі рішення при перекладі фільму «Lost in Translation» українською мовою.

Фільм був знятий у 2003 році американською кінокомпанією *Focus Features* та відноситься до жанру комедійної мелодрами. Відмінною рисою цього фільму від двох попередніх є його стиль. Він популяризує інший підхід до сприйняття навколишньої дійсності людиною.

Сюжет фільму включає місто Токіо, ніч, фешенебельний бар дорогого готелю... тут, рятуючись від безсоння, зустрічаються двоє американців: вже зовсім немолодий Боб, обмежений нелюбимою дружиною і дітьми, і молода Шарлотта, обмежена не сильно люблячим її чоловіком. Познайомившись, вони пускаються разом в подорож по японській столиці. Під час своєї багатогодинної прогулянки Боб і Шарлотта потрапляють в забавні історії і несподівані перипетії, знайомлячись з місцевими жителями. Життя східного світу відкривається американцям яскравими і незнайомими гранями, допомагає виявити в собі віру в приголомшливі людські можливості. А випадкові зустрічі стають дуже потрібними і важливими для досягнення життя.

Визначивши найбільш цікаві для аналізу перекладу уривки, Ми прийшли до висновку, що основні труднощі в перекладі досліджуваного нами фільму виникли безпосередньо при перекладі побутової мови. Очевидно, що

кіноперекладачам в даній ситуації було необхідно вибрати стратегію більш нейтрального варіанту перекладу з елементами розмовної мови.

Відносно назви фільму можна сказати, що він не представляє особливого інтересу, з точки зору перекладу, оскільки не було необхідності вдаватися до перекладу назви, застосовуючи складні трансформації. З нашої точки зору, заголовок, що звучить англійською як *«Lost in Translation»* майже повністю відповідає українській назві *«Труднощі перекладу»*, але сама назва може вводити глядача в оману, тому що не досить точно розкриває суть, закладену режисером. СENS назви *«Труднощі перекладу»* інтерпретується по-іншому. Якщо побачити постер фільму і його назву в перший раз, то можна припустити, що герої потраплять в пригоду через мовний бар'єр в спілкуванні з місцевими жителями. Але труднощі перекладу виявилися трохи в іншому. Герої відчувають дисгармонію в своїх життях. Шарлотта і її хлопець ніби пояснюються на різних мовах, настільки розрізняються їх цінності і прагнення, по-різному вони бачать один одного і їх спільну історію. Те ж саме можна сказати про Боба та його дружину. У своїх реальностях вони живуть немов в чужих країнах. Але, зустрівшись з волі долі, дві людини зрозуміли, що говорять однією мовою. На наш погляд, більш точний переклад назви цього кіно – *«Втрачені інтерпретації»*, саме на цю назву натякала режисер і сценарист фільму Софія Коппола.

А зараз переходимо до розглядання перекладацьких трансформацій, які були застосовані в цьому фільмі.

Перший приклад демонструє нам, як питальне речення в оригіналі за допомогою смислового розвитку перетворюється в ствердне в перекладі.

«Yeah, get some sleep, will you?»

«Перепочиньте як слід.»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

«But it's just so much better if they're just skinny and nerdy»

«Але вони виглядали б значно ліпше коли б залишалися диваками»

Трансформація: лексичне опущення.

В цьому прикладі ми бачимо використання парних синонімів. Це є одним із прикладів надмірності, котре властиве всім стилям письмального мовлення англійської мови. Українській мові використання парних синонімів абсолютно не властиве, тому при перекладі в цих випадках перекладачі вдалися до опущення.

«It's just so bad for you, though»

«Проте, це погано для твого здоров'я»

Трансформація: конкретизація, лексичне опущення.

У даному прикладі ми можемо помітити як перекладачі дещо конкретизують поняття, поставивши до цього речення питання «погано для чого?», що надається в оригінальній версії словом *you*. Під час перекладу було обрано більш вужче значення цієї лексичної одиниці. Крім того, у цьому ж рядку ми бачимо словосполучення *so bad*, так ось для простоти висловлювання слово *so* – *дуже* в перекладі було опущено.

«And you tell Mr. Kazi we had a blast»

«А ви скажете містеру Казу, що ми добряче повеселились»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В цій ситуації має місце словосполучення *we had a blast*, що в ніякому разі не можна перекладати в буквальному сенсі – *у нас був вибух*. В англійській мові цей вираз майже завжди використовується в переносному значенні, в контексті гучних вечірок та відмінного проведення часу. Саме цей контекст і мався на увазі в сцені, та словосполучення було перекладено з використанням експлікації.

«It is a big honor to be invited to his show»

«Бути запрошеним на його шоу – велика честь»

Трансформація: переставлення.

Англійське речення зазвичай починається з підмета, за яким йде присудок. Порядок слів українського речення інший: на початку речення часто стоять другорядні члени, за ними йде присудок і лише в кінці – підмет. ці правила потрібно враховувати в перекладі, тому перекладачі вдалися до метода граматичної трансформації – перестановки.

«I gotta be on a plane Thursday night»

«В четвер у вечері я буду вже у літаку»

Трансформація: переставлення.

Ще один приклад застосування граматичної трансформації – перестановки. В українському перекладі обставину часу перемістили на початок речення, а в оригіналі це знаходиться на кінці.

«Bob, these people are paying you a lot. Would you please consider it? »

«Бобе, ці люди заплатять тобі купу грошей. Будь ласка, обміркуй це»

Трансформація: лексичне додавання.

Даний приклад демонструє нам випадок, коли стислі англійські речення вимагають в українській мові більш розгорнутого вираження думки. Так, англійське висловлювання *paying you a lot* не вимагає більше ніяких пояснень. Відразу зрозуміло, що мова йде про гроші. На українську мову цю фразу можна перекласти за методом калькування, більш того структура речення та порядок слів не зміниться – *заплатять тобі багато*. Але для того, щоб це звучало по-натуральному для української аудиторії, ця стрічка була перекладена з лексичним додаванням.

«All right, you're scheduled to leave Friday, but we'll hold it for you Saturday»

«За розкладом ти відлітаєси у п'ятницю, але ми візьмемо квиток на суботу»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

В наступній сцені йде телефонна розмова між головним героєм фільму – актором Бобом та його агентом. Агент говорить, що у Боба за розкладом рейс додому у п'ятницю, але він повинен залишитись де він є до суботи. Замість прямого перекладу – *за розкладом ти відлітаєш у п'ятницю, але ми відкладемо це до суботи*, відзначено результат. Тобто в перекладі було застосовано смисловий розвиток та процес замінено його наслідком.

«Send these over to that table over there»

«Це для он того чоловіка за тим столиком»

Трансформація: лексичне додавання.

В даному прикладі ми знов бачимо ситуацію, коли переклад потребує більшої конкретизації, щоб в українській аудиторії не виникало відчуття недовомленості в реченні. Цю стрічку було перекладено за допомогою лексичного додавання.

«I'm doing 20 million interviews a day»

«У мене мільйон інтерв'ю на день»

Трансформація: лексичне опущення.

Із прикладу видно, що кількісне значення інтерв'ю було названо в образному сенсі. Цілком очевидно, що 20 мільйонів інтерв'ю на день провести фізично неможливо, тому в перекладі було вирішено передати саме образність в спрощеному варіанті, а не так, як говорить герой фільму в оригіналі.

«Listen, I'm under Evelyn Waugh»

«Я зупинилася тут під ім'ям Івлін Во»

Трансформація: лексичне додавання.

При перекладі висловлювання *I'm under* на українську мову перекладач добавляє пару слів – *зупинилася тут під ім'ям*, із речення одразу стає ясно, що малося на увазі.

«*Yeah, there's a good buck in that racket*»

«*Тоді ви легко заробите купу грошей*»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

Описовий переклад застосовується тоді, коли немає ніякої можливості для передачі мовної одиниці у зв'язку з відсутністю еквівалента. Але в цьому прикладі майже всі слова мають словникові відповідники в українській мові, до того ж це речення все ж таки не можна перекладати прямо. Щоб розібратися чому, треба проаналізувати про що йде мова в сцені. Головний герой фільму Боб питає Шарлотту чим вона займається. Шарлотта відповідає, що закінчила коледж минулого літа та вивчала філософію, на що Боб говорить саме цю стрічку. Дослівний варіант *ця ракета приносить хороші бабки* в цьому контексті становиться вже більш зрозумілим, бо під *ракетою* мається на увазі робота в сфері філософії. Але цей варіант не є адаптованим під українського глядача. Перекладачі передали цей сенс іншими словами.

«*Just because I have a high metabolism*»

«*У мене просто гарний обмін речовин*»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

Ще один приклад описового перекладу. Словосполучення *high metabolism* – *високий метаболізм*, в даному реченні описується перекладачем докладно – *гарний обмін речовин*.

«*You ever switch seats?*»

«*Ви колись пересідаєте?*»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція).

В наступному прикладі ми бачимо словосполучення *switch seats*, в буквальному перекладі це *міняєтесь місцями*, яке в перекладі вирішили передати, використавши модуляцію, та трохи перефразувавши вислів.

«*Get your coat*»

«Не забудьте куртку»

Трансформація: антонімічний переклад.

В даному реченні ми бачимо заміну активної конструкції в оригіналі на пасивну конструкцію в перекладі.

«The label got me these»

«Студія звукозапису дала мені оце»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В наступному прикладі ми бачимо слово *label*, суть якого можна передати тільки за допомогою описового перекладу. Так біло зроблено і в українському дубляжі.

«This is my surfing teacher»

«А він вчить мене серфінгу»

Трансформація: граматична заміна.

Цей приклад демонструє нам заміну однієї частини мови на другу, а саме заміну іменника *teacher* в оригіналі на дієслово *вчить* в перекладі. Хоча в цьому конкретному прикладі можна було б не робити такої граматичної заміни, але це пояснюється тим, що в українській мові, речення, в якому є дієслово, звучить краще.

«Blows the others away»

«Іншим геть не рівня»

Трансформація: описовий переклад (експлікація).

В даному прикладі ми бачимо описовий варіант перекладу англійського вислову *blows away*. Через семантичну різницю двох мов переклад цієї фрази не можна передавати буквально. Тому за значенням звернемося до Кембриджського словника: *дуже сильно здивувати або когось чимось порадувати*. [45] Адаптувавши це поняття до контексту фільму, кіноперекладачі підібрали дуже гарний варіант.

«I guess you do kind of blend in, huh?»

«Ти вмієш бути непомітним»

Трансформація: смисловий розвиток (модуляція), антонімічний переклад.

У цьому прикладі ми можемо спостерігати, що при перекладі кіноперекладач вдався до смислового тлумачення фрази. В даному реченні модуляції піддається не якесь одне слово, а ціле речення. Щоб зрозуміти чому саме було вибрано такий варіант, треба проаналізувати попередні стрічки. В даній сцені йде діалог між Бобом та Шарлоттою. Боб говорить, що вперше побачив її у ліфті. Шарлотта здивовано перепрошує Боба, а він її запитує, чи не пам'ятає вона цього? На що жінка відповідає цю фразу. Її можна перекласти буквально: *я гадаю, ти начебто змішався, так?* Глядачеві, який стежить за розвитком діалогу, буде зрозуміло, що Шарлотта просто не помітила Боба, тому що в тому ліфті було багато людей. Саме тому перекладач вирішив акцентувати увагу на непомітності Боба, тим самим крім модуляції, використовуючи антонімічний переклад.

«It's gonna take 12 weeks»

«Він буде за три місяці»

Трансформація: одомашнення.

В даному прикладі розберемо один дуже цікавий випадок використання одомашнення. В англійській мові коли мова заходить про час дуже часто називають повну кількість днів, тижнів або місяців. У нашій культурі завжди прийнято округляти термін до більш ясного уявлення того, скільки залишилося часу до події. Наприклад, якщо в англійських країнах є термін 18 місяців, у нас переведуть його, як півтора року, 90 днів буде 3 місяці, 2 неділі – півмісяця тощо. Той же самий тип перекладу був помічений під час перегляду та аналізу фільму.

2.4 Особливості перекладу назв фільмів з англійської мови на українську

Аналіз перекладених назв фільмів дозволяє виявити три стратегії, до яких вдаються перекладачі, працюючи з назвами фільмів. Трансформації в перекладах обумовлені різними чинниками: лексичними, стилістичними, функціональними, прагматичними. В останній час трансформації досліджуються з позиції особливостей когнітивних процесів, специфіки картини миру, відображеної в художньому творі.

1. Прямий переклад

Перша стратегія заснована на прямому перекладі англійських назв фільмів потрібною мовою. В основному, такій стратегії піддаються назви фільмів, де відсутні непереказні культурно-специфічні компоненти (екзотизми і т. п.) і відсутній конфлікт форми і змісту: *A Dangerous Man* (2010) – Небезпечна людина, *Halloween II* (2010) – Хеллоуїн 2, *The Graves* (2010) – Могили, *Tooth Fairy* (2010) – Зубна Фея.

До даної стратегії також належать такі прийоми перекладу, як транслітерація і транскрипція власних імен, таких, що не мають внутрішньої форми. Поза сумнівом, такі власні імена несуть певний культурологічний компонент, проте при перекладі він стає нерелевантним.

2. Трансформація назви

Другу стратегію можна визначити як трансформація назви. Наприклад, багато назв фільмів перекладаються розширенням когнітивної інформації за допомогою заміни або додавання лексичних елементів, введення ключових слів фільму компенсує в назві смислово або жанрову недостатність дослівного перекладу.

Щоб фільм користувався великим успіхом в прокаті, до оригінальної назви додаються окремі фрази. Класичний приклад: *Hitch*, і його варіант в українському прокаті *Правила Знайомства: Метод Хітча*. Адже насправді, це

історія про людину, що займалася навчанням чоловіків правилам поведінки з жінками. І справді, українська назва більш інтригує потенційного глядача, ніж просто «Хітч». Дана ж стратегія характерна при перекладі назви фільма *Vacancy* (2007) – Вакансія на жертву. Жанр цього фільму – тріллер, тому такий переклад можна вважати цілком адекватним, до того ж для рядового глядача слово «вакансія» асоціюється з роботою.

3. Заміна назви

Третя стратегія, якою користуються перекладачі, – це заміна назв фільмів. Не дивлячись на основні вимоги, які стоять перед перекладачем – збереження семантико-структурної рівності і рівні комунікативно-функціональні властивості – випадків зміни назв фільмів при перекладі достатньо багато.

Наприклад, на одному з форумів наводиться такий приклад – фільм *The Cinderella Man* (2005) переведений як Нокдаун. Жанр цього фільму – драма, екшн. Це історія людини, яка в роки Великої Депресії починає боксувати, щоб заробити гроші на прожиток собі і своїй родині. З'ясовується, що у Бреддока – справжній спортивний талант, який підносить його до вершин слави. А минуле бідняка послугувало приводом для появи його оригінального прізвиська – Попелюшка. Проте українські перекладачі не змогли поставити слово Попелюшка в чоловічий рід, тому їм довелося відмовитися від перекладу взагалі, і знайти контекстуальну заміну – Нокдаун. Тут причиною заміни можна вважати як неможливість передачі внутрішньої форми англійської назви, так і жанрову адаптацію.

Фантастичний трилер *Push* (2009), що буквально перекладається як «Товчок», в українському прокаті вийшов під назвою П'ятий вимір. Ця назва дозволила українським глядачам точніше уявити зміст цієї стрічки. Щоб привернути увагу до головного героя, замінено назву і американської чорної комедії *Observe and Report* (2009) – Типа крутий охоронець. Також замінено

назву комедійної версії історії творення світу Year One (2009) – Початок часів.

У зв'язку з багаторічним досвідом перекладу назв фільмів у перекладачів виробилися певні підходи або тенденції перекладів, які ми зараз розглянемо.

Лексичний переклад – назви переводяться на українську дослівно.

Наприклад: *Usual Suspects* - *Звичайні підозрювані*; *Waterboy* - *Водний підмайстер*, *Воднонос*; *Pirates of the Caribbean: The Curse of the Black Pearl* - *Пірати Карибського моря*, *Карибські пірати: Прокляття чорної перлини*; *28 Days Later* - *28 днів*, *Через 28 днів*;

Наступна тенденція – прагматичний переклад. Про це виразно пише А.Д. Лішанський: «комунікативна здатність людей, котрі володіють мовою включає, крім мовного знання, вміння інтерпретувати мовний зміст висловлювання і виводити з нього контекстуальний сенс». Подібні вміння необхідні перекладачеві фільмів, назви яких можуть бути і ключовою фразою фільму, і метафорою. Тому врахування прагматики споконвічної назви передбачає використання різних стратегій адаптації, що допомагають читачеві (потенційному глядачеві) виводити найбільш адекватний змісту фільму сенс, неможливий при буквальному перекладі. Для цього типу перекладу необхідно враховувати так званий соціально-культурний вплив, який в деяких випадках, змушує перекладача скорочувати або повністю опускати все, що в приймаючій культурі вважається неприпустимим з ідеологічних, моральних або естетичних міркувань.

Порівняльний аналіз показує, що при перекладах назв спостерігаються адаптації, які нерідко розрізняються в українських перекладах. Наприклад, назва комедії *Shallow Hal* (досл. Поверхневий Хел) на українську мову перекладено, як *Любов зла*.

Серед тенденцій перекладу все частіше зустрічається жанрова адаптація, при якій в перекладі задіяні мовні одиниці, що співвідносять назву фільму з певним жанром, так би мовити, експлікуючі жанр. Наприклад, *Gun Shy* –

Супершпигун (в субтитрах дослів. - *Боязнь зброї*). Назва детектива *City by the Sea* в українському перекладі адаптовано до жанру – *Остання справа Ламарк*; а назва фільму жахів *She Creature* в українському перекладі більш відповідає «страшному» жанру: *Жах з безодні*.

Ще одна тенденція – смислова, має на увазі передачу основної ідеї. Тобто назва українською мовою, може бути далекою від першоджерела, але пов'язаною з головною темою оповідання.

Переклади назв екранізацій – особливий об'єкт аналізу, оскільки в цьому випадку слід простежити адекватність декількох назв. Наприклад, *Sleep Hallow* – *Сонна лощина*; українські субтитри пропонують повернення до найбільш відомого варіанту назви літературного твору М. Ріда: *Uncovered* – *Фламандська дошка* (екранізація роману П. Реверте); *Brem Stocker's Dracula* – в традиційній для екранізацій конструкції Дракула (за романом Б. Стокера). Ці назви відносяться до групи «повернення до первісного джерела».

Остання тенденція – назва фільму заснованого на імені головного героя. Одиночне особисте ім'я головного героя художнього фільму найчастіше передається без змін, наприклад, *Oscar* – *Оскар*; *Constsantine* – *Костянтин*. Назва кінострічки, в основі якої лежить мультиплікаційний фільм, добре відомий американському глядачеві, – *The Grinch*. Для українського глядача такий персонаж не знайомий, тому в українському перекладі цей пробіл заповнюється поясненням: *Грінч – викрадач Різдва*.

Таким чином, аналіз назв фільмів, перекладених на українську мову, показав досить строкату картину, проте, можна виявити деякі закономірності і тенденції.

Матеріал останнього часу свідчить про прагнення знаходити в назві фільму не лексичний, а прагматичний еквівалент. Крім того, аналіз показує, що переклади назв слідує певним стратегіям адаптації, які необхідні для успішного перекладу.

Не кожному назву іноземного фільму можна без смислових втрат перевести на українську мову. Не кожний переклад, вдалий з точки зору мови, підходить для реклами фільму в Україні. Зараз ми розглянемо назви фільмів в оригіналі і дослівно перекладемо їх.

Встигнути до (Due Date).

В оригіналі Due Date – це дата, на яку щось припадає, особливо оплата рахунку або очікуване народження дитини. Так і за сюжетом фільма – Пітер готується стати батьком і хоче встигнути доїхати додому до народження власної дитини. Локалізатори спочатку переклали назву фільму як *Хвилина в хвилину*, а потім вирішили, що це недостатньо смішно і переформулювали за методом смислового розвитку – *Встигнути до*.

Кара небесна (Switch).

Буквальний переклад фільму – *Заміна* або *Підміна*. Але за сюжетом фільму головний герой Стів Брукс за виключно споживче ставлення до жінок втопили в басейні на спільній вечірці три його подружки. Потрапив в пекло Стів може уникнути своєї долі, тільки повернувшись на землю і знайшовши жінку, яка його полюбить. Тому при перекладі, за методом модуляції, був обраний варіант, який більше відображає про що є фільм – *Кара небесна*.

Lost in Translation (Труднощі перекладу).

Перекладачі вирішили не вдаватися в можливе філософське значення фільму і назва була переведена за методом граматичної заміни.

Флірт зі звіром (Someone like you).

Оригінальна назва, яка перекладається на українську мову як «Хтось як ти» або «Хтось схожий на тебе», було замінено на більш помітне.

Таємничий ліс (The Village).

В Америці цей фільм йшов під назвою «Село Найта Шьямалана». У нас з'явився «Таємничий ліс». Локалізатори дали коментар: що, село не

асоціюється в Україні з містикою. І режисера Шьямалана в Росії знають зовсім не як поета з українського села. пВтім, спочатку Шьямалан хотів назвати фільм «Ліси». Йому завадило те, що цю назву під свій проект вже пристосувала інша знімальна група. Так що, українські локалізатори зберегли режисерський задум в чистому вигляді.

Пустун (Little man).

Українська назва «Пустун» звучить цікавіше, ніж «Маленька людина» або «Маленький чоловік».

Атака павуків (Eight legged freaks).

«Восьминогі виродки» звучить більш інтригуюче, ніж «Атака павуків».

Аферисти: Дік і Джейн розважаються (Fun with Dick and Jane).

В оригінальній назві, на відміну від української, герої не характеризуються. «Веселощі з Діком і Джейн» – точний переклад.

Ілюзія польоту (Flightplan).

«План на політ» в українській інтерпретації не звучить найкращим чином. В даному випадку використовується смисловий підхід при перекладі.

Божевільні гонки (Herbie: fullyloaded).

Хербі – це назва однієї з моделей машини. «Хербі: повний бак» – так можна було б перекласти назву цього фільму, але для української аудиторії така назва менш приваблива ніж, літературний переклад.

В англійських країнах існують стійкі вирази, сенс яких донести до людини, яка не володіє мовою дуже важко. Далі будуть представлені картини, які ми є найбільш важкоперекладними:

Назва кінокомедії «I Spy»

Словник Lingvo12 дає наступні переклади слів:

Spy: шпигун, таємний агент, слідопит, шпигунство, таємне спостереження, шпигунська програма, займатися шпигунством, шпигувати, стежити, підглядати, пхати ніс в чужі справи.

Якщо врахувати, що в фразі відсутня дієслово *to be* і артикль, то значить *spy* – це дієслово.

Якщо об'єднати ці переклади, ми отримуємо 6 варіантів перекладу цієї назви фільму: 1.Я займаюся шпигунством; 2.Я шпигую; 3.Я стежу; 4.Я підглядаю; 5.Я сую ніс в чужі справи.

Шоста версія перекладу цієї назви кіно – офіційна українська версія: «*Обдурити всіх*».

Назва була повністю змінена, і має далекий зв'язок зі значенням оригінальної назви фільму, але це відповідає жанру комедії. Тип перекладу назв кіно, використовуваного в цьому випадку, називають перекладом жанру.

Наступна назва фільму: «*Dracula's Curse*».

Якщо взяти словник Lingvo12, це дасть нам наступні переклади цих слів:

Dracula: Граф Дракула

Curse: прокляття, помста, лайливе слово, лайка, біда, напасть, лихо, велика мука, мука, відлучення від церкви.

З офіційною українською версією цієї назви кіно є 10 варіантів перекладу: 1.Прокляття Графа Дракули; 2.Помста Графа Дракули; 3.Лайливе слово Графа Дракули; 4.Лайка Графа Дракули; 5.Біда Графа Дракули; 6.Напасть Графа Дракули; 7.Лихо Графа Дракули; 8.Велика мука Графа Дракули; 9.Мука Графа Дракули; 10.Відлучення від церкви Графа Дракули.

Офіційний український переклад «*Повернення Дракули*».

Перша складність цього перекладу назви фільму полягає в тому, що треба було вибрати правильний варіант між багатьма синонімічними

перекладами. Але друга складність полягає в тому, що тільки після перегляду цього фільму жаху, є розуміння, що лише єдина версія може бути прийнята – «Прокляття Графа Дракули», яка відповідає сценарію фільму.

Наступна назва фільму / серіалу: *«Lost»*.

Словник Lingvo12 переводить це слово таким чином:

Lost: зруйнований, зламаний, знесилений, загиблим, втрачений, небережений, розтрачений даремно, марний, потерпілий крах, невдачу, безплідний, забутий, невідомий, розбещений, зниклий.

Ось можливі переклади цієї назви фільму: 1.Потерпілі крах;2.Зниклі; 3.Втрачені; 4.Забуті; 5.Загублені; 6.Невідомі; 7.Розбещені; 8.Марні; 9.Небережені; 10.Безплідні; 11.Потерпілі невдачу; 12.Витрачені даремно; 13.Знесилені; 14.Зламани; 15.Зруйновані; 15.Загиблій.

Але офіційний український переклад: *«Залишитися в живих»*.

Труднощі в перекладі цієї назви фільму полягає в його історії. Ідея цього фільму була взята від відомого американського реаліті шоу, де прості городяни жили на безлюдному острові. Це реаліті шоу *«Останній герой»*, показали по українському телебаченню незадовго до цього фільму. Тільки як і з показом *«Останнього герою»*, в Україні відомий фільм назвали *«Залишитися в живих»*, заголовком основної музичної теми реаліті шоу. Незважаючи на це, деякі з можливих перекладів можуть існувати також, наприклад: *«Потерпілі крах»*, *«Зниклі»* або *«Втрачені»*.

Наступна назва фільму *«Into The blue»*.

Словник Lingvo12 дає нам наступні переклади слів:

Into: В, во, на, до.

Blue: синій колір, небо, море, океан, чорниця, синя фарба, синій одяг.

Якщо об'єднати їх, ми отримуємо наступні версії цієї назви цього фільму: 1.В синій колір; 2.В небо; 3.У морі; 4.В океан; 5.У чорницю; 6.У синю фарбу; 7.У синій одяг.

Офіційний український переклад: «*Ласкаво просимо в рай*».

Складність перекладу назви цього фільму полягає в тому, що перелічені вище переклади не зовсім зручні. Перш за все, по сюжету фільму головні герої любили підводне плавання, і вони занурювалися в океан (який є синонімом «синього кольору»). Саме тому 4-ий варіант «*В океан*» може підходити, якщо його трошки змінити на «*Занурення в океан*». Але головна складність з'являється при порівнянні можливих перекладів з офіційним – «*Ласкаво просимо в рай*». Цей варіант був прийнятий через семантичну адаптацію. В фільмі головні герої знайшли затонулий скарб в океані і по-справжньому почалося небесне життя. Саме тому цей варіант зручний.

Наступна назва фільму: «*The Cutting Edge: Going for the Gold*».

Словник Lingvo12 дає нам наступні переклади слів:

Cutting: загострений, гострий, колючий, ріжучий, пронизливий, льодовий, колючий, різкий.

Edge: кромка, край, грань, межа, лезо, вістря, заточеність.

Going: відправлення, відхід, від'їзд, ходьба, рух до мети.

Gold: золото.

Якщо об'єднати їх, ми отримуємо наступні версії цієї назви кіно:
1.Загострений край: шлях до золота; 2.Загострена грань: Боротьба за золото;
3.Колюче лезо: йдемо на золото; 4.Ріжуча кромка: відправлення за золотом;
5.Крижане вістря: від'їзд за золотом; 6.Колюче лезо: рух до золота;
7.Загострене лезо: відхід за золотом.

Офіційна назва фільму «*Золотий лід*».

Складність перекладу цієї назви фільму полягає в тому, що всі варіанти дуже довгі і не звучать як назви кіно. Офіційна українська версія була скорочена, але не змінила своє значення. Тип перекладу назв фільмів, що використовується в цьому випадку, є прагматичним перекладом, тому що в фільмі розповідається про двох фігуристів, які хотіли виграти золото на Олімпійських іграх. Тому стає ясно, що офіційна версія в цьому випадку більш зручна.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі ми провели аналіз перекладацьких трансформацій на матеріалі англomовних кінофільмів *Due Date*, *Switch*, *Lost in Translation* та визначили перекладацькі трансформації, що є найбільш продуктивними при перекладі цих комедій.

Успішність застосування трансформацій безпосередньо залежить від рівня володіння як рідною, так і іноземною мовою. Основний критерій застосування трансформацій – їх доречність в даній ситуації.

У ході нашого дослідження ми найбільше використовували класифікації перекладацьких трансформацій В.Н. Комісарова, Л.С. Бархударова та Я.І. Рецкера. Всього було виділено 403 трансформації (див. Додаток А). Найбільш за все у перекладі з англійської мови на українську зустрічалися лексичні трансформації – 228 (56,58%). Лексико-граматичні трансформації складають 139 прикладів (34,49%), оскільки для перекладу комедійного жанру треба міняти структуру мови, щоб переклад був таким же смішнішим, як і оригінал. Граматичні трансформації зустрічалися в фільмі найменше, їх всього 39, або 8,93%.

Серед перекладацьких трансформацій найбільш частотними є модуляція – 85 прикладів (21,09%), лексичне опущення – 54 (13,40%) і одомашнення – 48 трансформацій (11,91%). Найменш вживаними виявилися об'єднання речень – 3 (0,25%) та граматична заміна – 8 (1,99%).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Наше дослідження присвячене вивченню особливостей перекладацьких трансформацій з англійської мови на українську на прикладі стрічок наступних комедійних фільмів: «Due Date», «Switch», «Lost in Translation».

У першому розділі роботи були розглянуті засоби відображення комічного ефекту у фільмах та методи, які використовуються при перекладі кінофільмів. Одним з найважливіших засобів гумору, сатири і гротеску є іронія. Для досягнення комічного ефекту використовуються наступні стилістичні засоби: зевгма, оксиморон, порівняння, варваризми, метафори, мотонімію та інші.

Ми проаналізували особливості культурного менталітету в процесі адаптацій реалій при перекладі. Основні способи перекладу реалій наступні: транслітерація, транскрипція, калькування, напівкалька, одомашнення, контекстуальний переклад, гіпонімічний переклад.

Також в цьому розділі були виділені основні переваги і недоліки при перекладі фільмів у вигляді озвучування і субтитруванні. Переваги субтитрів у тому, що це більш бюджетний вид аудіовізуального перекладу. Він вимагає менше грошових і тимчасових витрат, тому часто вибирається в якості основного виду перекладу. Але в Україні історично склалася традиція, в якій дубляж є кращим видом перекладу. Певні групи населення не люблять субтитри через те, що доводиться витратити багато сил на їх прочитання, через що втрачається частина візуальної інформації. Переваги дублювання у тому, що для сприйняття глядачеві потрібно витратити менше зусиль та створюється відчуття, що фільм був знятий мовою перекладу, тим самим долається мовний бар'єр. Але дубляж – це дорогий вид перекладу. Для нього потрібно дороге обладнання, оплата праці перекладачів, акторів озвучування, людей, що займаються зведенням звукових доріжок.

У другому розділі були виявлені перекладацькі трансформації на прикладі вищезазначених фільмів та проаналізовано їх використання при

перекладі на українську мову. Всього було виділено 403 трансформації (див. Додаток А). Найчисельнішими у перекладі з англійської мови на українську є лексичні (модуляція та лексичне опущення) та лексико-граматичні (одомашнення та антонімічний переклад) трансформації, оскільки в фільмах дуже багато комедійних ситуацій, що вимагають ретельного аналізу та перетворень. Граматичні трансформації (пермутація та граматична заміна) є найменш вживаними.

Ще відзначемо, що кінофільми з кожним десятиліттям не втрачають своєї новизни і гідно визнані у всьому світі. Вони висвітлюють нагальні проблеми людства і пропонують свої шляхи їх вирішення. Крім цього, з кожним роком з'являються нові фільми англійською мовою і нескінченний інтерес українських глядачів до них. Саме це вимагає більше кваліфікованих перекладачів не тільки з відмінним знанням англійської мови, але і зі знанням специфіки перекладу комедійного жанру в цілому.

Робота над даною кваліфікаційною роботою допомогла набути практичних навичок використання перекладацьких трансформацій і поліпшила знання теорії, а результати проведеного дослідження, ми вважаємо, мають велике практичне значення для діяльності перекладачів, особливо непрофесіоналів. Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні способів перекладу фільмів детективного жанру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колесник Р. С. Відтворення комічного у художньому перекладі. дис... канд. філол. наук: 10.02.16; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Київ, 2011. С. 220.
2. Тепляшина А. Н. Творческая природа комического: жанровая парадигма современной журналистики. дисс. ... доктора филол. наук: 10.01.10. Санкт-Петербург, 2007. С. 373 – 380
3. Бронский И. Ю. Об использовании фразеологических единиц английского языка для создания комического эффекта. Вопросы филологии и истории преподавания иностранных языков. – Ставрополь, 1976. – С. 39-56
4. Колесник Р. С. Специфіка відтворення комічного в художньому перекладі (на прикладі коротких оповідань Курта Тухольського). Вісник Житомирського держ. ун-ту імені Івана Франка. 2010. № 49. – С.171 – 174.
5. Тараненко О. О. «Українська мова» : Енциклопедія. [редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. та ін.] – 2-ге вид. Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 824
6. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. К. : Наукова думка, 1989. – С. 123
7. Линтвар О. М. Вираження елементів комічного в художньому тексті. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 14 (273), Ч. III, 2013.
8. Ивин А. А. Искусство правильно мыслить. М. : Аспект Пресс, 1990. С. 240
9. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. К. : Наукова думка, 1989. С. 123
10. Паращич В.В. Українська література. Плани-конспекти уроків. Видавництво «Ранок», 2007. С. 272
11. Зарецкая А. Н. Особенности реализации подтекста в кинодискурсе: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.19 Челябинск, 2010. С. 180.
12. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М.: 1975. С. 240

13. Львовская З.Д. Теоретические проблемы перевода. М.: Высшая школа, 1985. С. 232
14. Гак В.Г. Языковые преобразования М.: Языки русской культуры, 1998. С. 768
15. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. М.: ЭТС, 2002. С. 424
16. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. Дополнения и комментарии Ермоловича. – 4-е изд., стереотип. М.: «Р. Валент», 2010. С. 244
17. Швейцер А.М. Перевод и лингвистика. М.: Воениздат, 1973. С. 280
18. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М.: Международные отношения, 1980. С. 343
19. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические проблемы. Учебное пособие. 3-е изд., перераб. – М. : КДУ, 2006. С. 240
20. Матасов Р.А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты : дис. ... канд. филол. наук. М., 2009.
21. Літературознавчий словник-довідник. – К. : Академія, 1997. С. 752
22. Стилистика английского языка / [Мороховский А. Н. Воробьева А. П., Лихошерст Н. И., Тимошенко З. В.]. – М. : Высш. школа, 1991. С. 272
23. Кузьмичев С.А. Перевод кинофильмов как отдельный вид перевода. Вестник МГЛУ, 2012, №9. – С. 140-150.
24. Аудіовізуальний переклад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://transeurope.ru/publications/audiovizualnyi-perevod.html> (Дата звернення: 27.07.2020).
25. Козуляев А. Аудіовізуальний полісемантичний переклад як особлива форма перекладацької діяльності. Навчання даному виду перекладу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.russian-translators.ru/about/editorial/audiovizualnyperevod/#_ftn1 (Дата звернення: 28.07.2020).
26. Гришина Е.А. Современный словарь иностранных слов . СПб.: Дуэт, 1994. 752 с.

27. Ожегов С.И. Словарь русского языка. М.: Русский язык, 1989. С. 773
28. Крысин Л.П. Толковый словарь иноязычных слов. М.: Дрофа, 1998. С. 578
29. Горшкова В.Е. Перевод в кино. Иркутск: МИГЛУ, 2006. С. 278
30. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. М.: Наука, 1988. С. 215
31. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты).
32. Матасов Р.А. Перевод кино-видеоматериалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты: дис. ... канд. филол. наук. М., 2009. С. 191
33. Ivarsson J. The Range of Cinema. Columbia University Press, 1993. P. 333
34. O'Sullivan C. Translating Popular Film. Palgrave Macmillan, 2011. P. 243
35. Orero P. Topics in audiovisual translation. Amsterdam; Philadelphia, PA : John Benjamins Pub., 2004.
36. Cronin M. Translation goes to the movies. London: Routledge, 2009. P. 145
37. Anderman G. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. Palgrave Macmillan, 2009. P. 272
38. W. Somerset Maugham. Theatre: Книга для чтения английською мовою/Методична і філологічна обробка тексту. Вінниця: Нова Книга, 2006, С. 360
39. Richard J. Pragmatics and Cinematic Discourse. Lodz Papers in Pragmatics. 2012. № 8. P. 113
40. Pym A. Exploring Translation Theories. London; New York: Routledge, 2010.
41. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation. London: Oxford University Press, 1965.
42. Nida E., Taber C. R. The Theory and Practice of Translation. Leiden: E.J. Brill, 1969.
43. Harris Z. 1970. Papers in Structural and Transformational Linguistics. Dordrecht, P. 559- 560.
44. Toury G. 1995. Descriptive translation studies and beyond. Amsterdam: John Benjamen Publishing Co. P. 311

45. Bell, Roger T. Translation and Translating. Longman, 1991. С. 341
46. Newmark, Peter. Paragraphs on Translation. Multilingual Matters Ltd, 1993. С. 188
47. Brinton E., Cruz E., Ortizy Ortiz, R. & White C. Translation Strategies. London: Macmillan, 1981.
48. Duff A. Translation, 1989. Oxford: Oxford University Press.
49. [Электронный ресурс]. – Cambridge Dictionary. URL: <http://www.cambridgedictionaries.com/>
50. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://translate.academic.ru/funky/en/uk/> (Дата звернення: 08.08.2020)
51. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://en.wikipedia.org/wiki/No_Fly_List (Дата звернення: 09.08.2020)
52. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://slovar-vocab.com/english/acronyms-abbreviations-vocab/jk-6056880.html> (Дата звернення: 09.08.2020)
53. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://slovar-vocab.com/english-russian/computer-vocab/lol-2553283.html> (Дата звернення: 11.08.2020)
54. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://translate.academic.ru/helpless/en/uk/>
<https://translate.academic.ru/unsuspecting/en/uk/> (Дата звернення: 17.08.2020)
55. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/dyed-in-the-wool> (Дата звернення: 19.08.2020)
56. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Шовінізм> (Дата звернення: 19.08.2020)
57. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/blow-sb-away?q=blows+away> (Дата звернення: 19.08.2020)

ДОДАТОК А

Таблиця 1. Повний список розглянутих трансформацій з фільму «Due Date»

№	Англійська мова	Український переклад	Трансформація
1	I just had the strangest dream.	Я такий дивний сон бачив	Конкретизація
2	And I know that because right next to you there's a bear.	І я, знаю це, бо поруч із тобою сидить ведмідь.	Конкретизація
3	And next thing I know he is holding our beautiful baby boy.	А наступної миті він тримає нашого хлопчика і бавиться з ним.	Лексичне додавання
4	He chews the cord	Він гризе пуповину.	Синтаксичне уподібнення
5	Theodore. Loved it.	Теодор. Добре.	Метод цілісного перетворення
6	Why don't we just cut to the chase and call him Cindy?	То може ми краще одразу назвемо його Сінді?	Антонімічний переклад
7	Yeah, Atlanta. Trying to get out of this place.	Ах, Атланта. Усім бортить здриснути звідси.	Конкретизація
8	-Denver's where it's at, man. They got the whole underground government conspiracy thing going on. -That so? - I'm hearing a lot of chatter...	- У Денвері вся сила. Там засідає тіньовий уряд. Ось він насправді і керує країною. - Серйозно? -Яж це не на паркані, а в інтернеті прочитав...	Одомашнення
9	Did you get my message?	Слухала повідомлення?	Конкретизація
10	- More importantly, what are you wearing? - Armani Exchange.	- Скажи будь ласка, що на тобі? - Армані Ексчендж?	Транслітерація
11	-Goddamn it!	-Твою дивізію!	Метод цілісного перетворення
12	Sorry about my friend. He's been drinking.	Вибачте мого друга, він набуханий.	Об'єднання речень; Граматична заміна.

13	Drinking and driving together?	Ви накидані за кермо сідаєте?	Одомашнення
14	Well, we haven't been drinking.	Та ні, ми взагалі не пили.	Компенсація
15	You know what?	Слухайте.	Метод цілісного перетворення
16	My father always had a saying:	Мій батько завжди казав так:	Синтаксичне уподібнення
17	When a day starts like this, it's all uphill from here.	Якщо день почався криво, далі шлях тільки в гору.	Конкретизація
18	Everybody wants to be up. Nobody wants to be down.	Але успіх це вгору, а не вниз. Тож батько казав правильно.	Модуляція; Лексичне опущення.
19	It's easier as you go down. He didn't know what he was talking about.	Проте легше спускатися вниз. Ваш батько мовив аби щось лягнути.	Антонімічний переклад
20	-We're cool, man. I'll take care of it.	-Не переймайся, я все владнаю.	Антонімічний переклад
21	You mind picking these up ?	Може піднімете мої речі ?	Конкретизація
22	Bag check!	Перевірка!	Лексичне опущення.
23	-Yeah. Feel free.	-Добре. На здоров'я.	Метод цілісного перетворення
24	Mad magazine?	Досі комікси читаєте?	Генералізація; Лексичне додавання
25	Jackpot!	Опача!	Метод цілісного перетворення
26	-You packed your bag yourself?	-Ви самі склали свої речі?	Пермутація
27	I've never done drugs in my life.	Я наркотики не вживаю.	Конкретизація; Лексичне опущення
28	Do you mind not tossing it up so much?	А обов'язково усе до гори дригом перевертати?	Антонімічний переклад; Модуляція
29	Whoo! Funky motherfucker, ain't you?	Ууу! Та від тебе як від свині смердить!	Метод цілісного перетворення; Культурно-ситуативна зміна.
30	You are so inappropriate , it's crazy.	Це геть непрофесійно і неадекватно.	Граматична заміна.

31	That's some fucked-up shit, yo.	Та на хворих я не ображаюсь.	Метод цілісного перетворення
32	-I think we switched our bags at the curb.	-Здається у нас з вами речі сплутались.	Генералізація
33	It had paraphernalia in it.	У вас були наркотики .	Конкретизація
34	Well, that's a medical apparatus .	Щоб ви знали, це мені лікар прописав .	Модуляція.
35	Attention, in preparation for takeoff , please turn off all electronic devices...	Шанові пасажири, просимо вас вимкнути всі електронні пристрої.	Лексичне опущення.
36	They made the announcement.	Чули?	Модуляція.
37	Don't say words that put people on edge .	Не промовляйте слів, від яких люди нервують .	Конкретизація.
38	Listen. This clown, I've never seen before in my life.	Послухайте. Я цього клоуна вперше в житті бачу .	Антонімічний переклад.
39	Drop the device.	Киньте пристрій.	Синтаксичне уподібнення
40	-It's not a device, it's a BlackBerry .	-Це не пристрій, це смартфон .	Генералізація
41	They found your bags on the airplane.	Ваш багаж ми нарешті знайшли.	Лексичне опущення
42	-Unfortunately, that plane's over Kansas.	-Цей літак зараз пролітає над Канзасом.	Модуляція
43	Let them land at LAX and I'll pick them up when I get there . When's the next flight?	Ні, краще хай собі летять до Лос-Анджелеса . Я заберу їх там. Коли найближчий рейс?	Генералізація; Лексичне опущення.
44	You're on the No-Fly list.	Вам заборонено літати.	Експлікація
45	-The gentleman I just interviewed.	-Он тому джентельмену.	Лексичне опущення
46	-Have you ever seen Forrest Gump ?	-Ви бачили фільм Форест Гапм ?	Лексичне додавання
47	You're free to leave.	Можете йти.	Модуляція
48	I'm probably overstating.	Напевно, я роблю з мухи слона.	Експлікація

49	I was completely in my rights.	Я не порушував жодних правил.	Антонімічний переклад.
50	My wallet is traveling. The ID's in it, I've been trying to rent a car.	Мій гаманець у літаку залишився. А там усі документи. Я намагався взяти машину в оренду.	Експлікація, Генералізація
51	-Stay away from me.	-Згинь з очей, попереджаю.	Модуляція
52	You got my stuff?	У вас мій гаманець?	Конкретизація
53	-I didn't, because I don't have a license...	-Не взяв я тачку, у мене документів немає.	Генералізація
54	Oh, shoot. What a bummer.	Ой йо, не підфартило.	Одомашнення
55	Yeah, bummer.	Так, попав я.	Одомашнення; Експлікація
56	Thanks for the doll.	Дякую за ляльку.	Калькування
57	I'm not really a big dog person.	я не дуже люблю собак.	Модуляція
58	I know we got off on the wrong foot.	Наше знайомство почалось не дуже вдало.	Модуляція
59	I'll cover expenses.	Я за все платитиму.	Модуляція
60	...this little butterball...	...цей барбос...	Одомашнення
61	JK. LOL.	Наколов.	Одомашнення
62	I'm more of a corn-dog man, myself.	А я ще дуже біляші люблю.	Одомашнення
63	I once ate a foot-long corn dog on a nude beach.	Якось я їх на слабо 20 штук влупив.	Експлікація
64	I'll never do that again.	2 дні блював.	Ситуативна зміна
65	In fact, I wouldn't mind having a fresh pair of eyes--	Я би хотів , аби ти подивився свіжими очима--	Антонімічний переклад
66	No. I'm Malcolm X.	Ні, я спецагент.	Генералізація
67	He thinks he's human. So stupid.	Косить під людину. Дурбецало.	Одомашнення
68	-How'd you get into architecture? - College . Anything else?	-А як ти став архітектором? - Вчився . Щось іще?	Граматична заміна

69	-Especially the second season.	-Я самородок, реально.	Ситуативна зміна
70	Early to bed, early to rise.	Завтра встанемо рано.	Лексичне опущення
71	That would be easily 120 miles off our optimum route.	Бо це вийде гак на цілих 200 кілометрів.	Одомашнення
72	We need to make a brief pit stop in Birmingham.	Нам треба бути заскочити у Бірмінгхем.	Одомашнення
73	But guess what. Guess who's got the Subaru Impreza . Me.	Проте, увага. У кого з нас Субару Імпреза ? У мене.	Транслітерація
74	Guess who's got a winning personality. Me.	А в кого на Фейсбуці сотня друзів? У мене.	Ситуативна зміна
75	-Did you use the restroom?	-Ти у туалет сходив?	Модуляція
76	Do you have a hairdresser out West?	У вас є знайомі перукарі на сороковій трасі?	Конкретизація
77	I got this killer perm, and it needs major upkeep.	Бо в мене хімія, а з нею просто капець.	Одомашнення
78	She's very legitimate. I found her on Craigslist.	Їй можна довіряти. Я її в Інтернеті знайшов.	Генералізація
79	-Are you a cop?	-А ти не коп?	Антонімічний переклад
80	Okay, you just look really official.	Просто ти такий серйозний, офіційний.	Лексичне опущення
81	What's that supposed to mean?	І що ви хочете цим сказати?	Модуляція
82	So your mom kind of screwed you .	Тож, твоя мама тебе підставила .	Одомашнення
83	I'm not crazy about blends.	А я не перебіраю сумішами.	Модуляція
84	I find that the high is a bit shapeless.	Мені до лампочки чим накурюватись.	Експлікація
85	You'd probably love Northern Lights .	Тоді мусиш спробувати Полярне сяйво .	Калькування

86	Oh, my God. You didn't have your real hair.	Ох, чувак, це вже 20 років не модно.	Ситуативна зміна
87	You got us. You got us both, man.	Розвів нас мов дітей.	Одомашнення
88	-What's this? -It's a tie. You've never seen a tie before?	-Що це таке? - Як це що? Краватка. Ти краваток не бачив?	Лексичне додавання
89	Why do you wear it?	А нащо вона?	Модуляція
90	But that is not justice.	Хіба ж це справедливість?	Антонімічний переклад
91	Play it cool, or I'll thump you again.	Спробуєш закласти, то вб'ю.	Модуляція
92	Pretty much. Pretty much.	Просто янголи. Янголятка.	Ситуативна зміна
93	Card's been declined.	Твою картку не приймають.	Антонімічний переклад
94	-Your card? It's no good.	-Твоя картка не альо.	Одомашнення
95	Sixty bucks.	Сорок баксів.	Модуляція
96	-How much did you spend on marijuana?	-Скільки ж ти спустив на план?	Генералізація
97	How have you not run yourself over?	Як ти в аварії не розбився?	Експлікація
98	How have you survived?	А чому ж не на смерть?	Антонімічний переклад
99	Oh, jeepers creepers.	Ох, комари що смарики.	Одомашнення
100	-It doesn't sound like an actor's name.	-Але воно не дуже сцинічно.	Модуляція
101	Ethan Tremblay doesn't make any goddamn sense.	А Трамбле - це хворі фантазії.	Експлікація; Одомашнення
102	But one sec.	Почекайте.	Метод цілісного перетворення
103	I don't know why you would, but you could.	У кожного макітра своє варить.	Одомашнення
104	I say when we close. I got reservations at Chili's. I'm meeting my boys.	За 5 хвилин ми зачиняємось і я їду бухати, мене вже чекають.	Одомашнення
105	That's actually smart. I mean, it gets busy	Все правильно, не вічно ж у конторі скніти.	Ситуативна зміна

	on a Wednesday night.		
106	We really just need the money to get to Los Angeles...	Нам дуже треба дістатись Лос-Анджелеса,	Лексичне опущення
107	- That's such a sweet story. You know where I was when my daughter was born? - Chili's? - Iraq.	- Я ледва стримую сльози. Знаєте, де я був у такій ситуації? - У генделі? -В Іраку.	Генералізація; Одомашнення
108	How about I call my sergeant in Fallujah and tell him your story , see what he thinks?	Може, мені треба подзвонити сержанту і переповісти йому цю ніжну історію?	Лексичне опущення; Лексичне додавання
109	He's being sarcastic	Він з тебе знущається	Граматична заміна
110	Courtesy of Western Union, huh?	А це тобі від Вестерн Юніон.	Транслітерація
111	No. I don't want to.	Здався ти мені.	Антонімічний переклад
112	I'll give you one more shot. It's Super Bowl Sunday.	Дам тобі ще один шанс. Уяви супер фінал.	Генералізація
113	Crazy rain.	Лье мов з ведра.	Одомашнення
114	Last time I ever saw him.	Більше я його не бачив.	Модуляція
115	It's so funny.	Здуріти можна.	Метод цілісного перетворення
116	Come here, garbage face. Come here.	Вилазь, тупомордий, вилазь.	Одомашнення
117	as to why you wound up on the side of Interstate 20 .	Чому ви раптом опинилися на узбіччі цієї траси.	Генералізація
118	You know, my mind works in mysterious ways.	Розумієш, іноді різне на думку спадає.	Модуляція
119	The nicest showers.	От тільки гарячої не було.	Ситуативна зміна
120	Spend Mardi Gras there.	Щоб на Марді Гра потанцювати.	Транслітерація
121	Sorry. I'm a deep sleeper. It's a condition.	Пробач. Я сплю міцно, як пожежник.	Одомашнення

122	I also fell asleep during a job interview at Bank of America.	А ще я заснув на спів бесіді, причому у нац.банк.	Генералізація
123	I was just trying to rest my eyes for a few seconds.	Та я лише хотів, щоб очі відпочили.	Лексичне опущення
124	And by the way, it's been a fucking pleasure.	Бо з тобою мандрувати - смерть шукати.	Ситуативна зміна
125	It's not because you got me kicked off a plane and shot by an air marshal.	Не тому, що через тебе мене випхнули з літака і я гумову кулю отримав.	Модуляція
126	I'm warning you, don't go to Hollywood.	Попереджаю, не їдь у Голлівуд.	Конкретизація
127	They are paved with the carcasses of imbeciles like you who think they're gonna make it	а кістками такими прибацаних імбецилів, як ти, що пруться туди зі своїх колгоспів.	Одомашнення
128	Pray you, avoid it.	Забудь, молю тебе.	Модуляція
129	Nobody who calls themselves "Hollywood" has ever made it in Hollywood.	Того, хто називає себе "Голлівудом" у Голлівуді ніхто не чекає.	Одомашнення
130	He looks sad as shit.	Ніхто? Та він ледь не ридає.	Одомашнення
131	I was seeing red because he has a way of getting under your skin.	Я кинувся як бик на червоне, бо він уміє дістати.	Одомашнення
132	So whatever you need to do to fix between you and DeBarge , you need to fix it.	То ж спробуй трохи переступити через себе . І померитися.	Одомашнення
133	If you ask me a single question, I'm going to flip out on you.	Якщо ти мене щось спитаєш, я порву тебе на мотузочки.	Одомашнення
134	I will disembowel you.	я тебе в баранячий ріг скручу.	Одомашнення

135	Then don't take me to a Waffle House.	А ти не води мене туди, де їх готують.	Генералізація
136	Get your stuff and get in back.	Добре, залазь у кузов, їдьмо.	Лексичне опущення
137	Hand me that dog, I will rip it in half.	Інакше я того пса живцем роздеру.	Одомашнення
138	Is that a drainage ditch coming up?	Це там каналізація попереду?	Одомашнення
139	We can't take your Range Rover, D.	Ми не візьмемо твій Рендж Ровер.	Транслітерація
140	Yes, you can. I prefer my pickup anyway.	Та беріть, я все одно їм не їджу.	Модуляція
141	This guy's good-looking. He's a football player . He's charming.	Він такий вродливий, поважний, підкачаний, привабливий.	Лексичне опущення
142	You don't know what you're talking about.	Що ти верзеш?	Модуляція
143	You and his wife exchange e-mails?	Ви з нею обмінюєтесь листами?	Генералізація
144	There's the coffee machine right there.	Дивись куди я показую. У кавоварці.	Модуляція
145	and give you all that walking-around money?	А ще кучу грощів на кишенькові витрати.	Модуляція
146	The Darryl thing, your wife, and the mystery about the baby	Стосовно Деріла, твоєї жінки, і майбутнього малюка.	Лексичне опущення
147	I got some snacks	Я купив смакоти.	Одомашнення
148	I'm not supposed to operate heavy machinery.	і тепер не маю права сісти за кермо.	Модуляція
149	You act like you've never been in a fender-bender.	Наче ти вперше в житті в аварію потрапив.	Одомашнення
150	Jolt Cola ? Drink it.	Кола з кофеїном? До дна.	Експлікація
151	You're not the boss of me, you know.	Годі мені наказувати.	Модуляція
152	This is some stuff.	Пре нереально.	Одомашнення
153	Hand me a Bugle .	Дай мені шняжку.	Одомашнення

154	Are we on the highway still?	А ми часом не зіхали з траси?	Антонімічний переклад
155	You're getting paranoid. That pot got to you.	То параноя. Тебе трава на страх пробила.	Конкретизація
156	I thought that said Texaco.	Я думав то заправка.	Генералізація
157	All I'm gonna do is say, "Look, we made a mistake." And we're gonna ask to turn around.	Що я зроблю? Я скажу: "Вибачте, ми помилились покажіть, будь ласка, разворот до Америки ".	Конкретизація
158	Won't that be suspicious if they ask me a question?	А не буде підозріло, якщо я весь час мовчатиму?	Антонімічний переклад
159	Can I see your passports?	Покажіть ващі паспорти.	Модуляція
160	The thing is, we didn't mean to end up here.	Розумієте, ми не збирались до мексиканського кордону.	Конкретизація
161	Because his eyes are glassy as fuck.	Бо в нього очі скляні, як вітрина.	Одомашнення
162	Did I blow it?	Я спалився?	Одомашнення
163	God, my heart was in my throat. I was flipping out.	У мене серце теліпається, мов дзвіночок у бичка.	Одомашнення
164	You sound like Jason Bourne, man.	Ти що, бойовиків надивився?	Експлікація
165	You don't know where you're going. No ID.	Корчиш тут шпигуна. Без документів.	Ситуативна зміна
166	I'm American, I have rights.	Я маю на це право.	Лексичне опущення
167	Hello, sir. Welcome to the American consulate. -How can I help you? - That's unacceptable.	Добридень сер. Вітаю в Американському консульстві. -Що ви хотіли? - Ви знущаетесь з мене?	Ситуативна зміна
168	What are you laughing about? This is a serious matter. I have rights.	Чого ви смієтесь? Це вам що? Забавки? Я маю певні права.	Антонімічний переклад

169	I'm getting tired of your cavalier attitude .	Мене вже задовбав оцей твій гонор .	Одомашнення
170	Pull the car over!	Наказую зупинитись!	Лексичне опущення
171	Hold on, Sonny, it's about to get rough.	Тримайся, Сонні, зараз почнеться.	Модуляція
172	I don't know, 60?	Не менше пів-сотні.	Модуляція
173	You were a Comanche warrior	Натуральний вождь Команчі	Транслітерація
174	It was the greatest ever.	Я такого в житті не бачив.	Антонімічний переклад
175	God, the pain is extraordinary .	Ой, болить, здуріти можна .	Одомашнення
176	Okay. All right. Just not too much , Peter.	Ти що, досить. Не передознився , Пітер.	Одомашнення
177	Ти герой.	You're so brave.	Граматична заміна
178	Come on, baby.	Не операйся.	Антонімічний переклад
179	Ми тепер сім'я.	We're a family now.	Пермутація
180	Can you just get home safely , please?	Ти головне доїдь живим і здоровим .	Конкретизація
181	Nope. Not correct. Very old. Formed over time.	Ні, неа, це не так. Цей каньон створила природа.	Експлікація?
182	Well, I know it's not the Hoover Dam, that was built by the Pilgrims .	Греблю Гувера збудували перші поселенці.	Експлікація
183	I kind of want to get it off my chest. I....	І я хочу скинути гріх с душі. Я....	Модуляція
184	I ditched you at the rest stop in Louisiana.	Я хотів кинути тебе біля мотелю.	Лексичне опущення
185	I saw it on the plane and I didn't wanna be alone .	Ну, я побачив його, а мені було так самотньо.	Лексичне опущення; Антонімічний переклад
186	No, it's all downhill from here.	Але вгору йти важче, ніж вниз.	Модуляція

Таблиця 2. Повний список розглянутих трансформацій з фільму «Switch»

№	Англійська мова	Український переклад	Трансформація
1	Mr. Brooks, there's a Margo Brofman on the phone for you.	Містере Брукс, з вами бажає говорити Марго Брофман.	Модуляція
2	Help yourself.	За ради Бога.	Метод цілісного перетворення
3	So I've decided that you should go back	Ти повернешся на Землю,	Конкретизація
4	He'll pick some helpless, unsuspecting female,	Він підшукає наївну дівчину,	Лексичне опущення
5	And at the same time, make it impossible for him to work his macho machinations on any more unsuspecting females.	щоб він більше ніколи не зміг плести інтриг навколо невинних жінок.	Експлікація
6	You want I should call SWAT?	Може, викликати поліцію?	Генералізація
7	I'm not feeling too well.	Мені погано.	Модуляція
8	Okay, look, Walter, I'm going to try something here	Гаразд, Уолтере, я зараз тобі поясню.	Модуляція
9	Yeah, well, Steve doesn't have a sister.	Так, але у Стіва немає сестри.	Синтаксичне уподібнення
10	Steve hasn't shown up for work	Стіва немає на роботі.	Модуляція
11	I'll meet you at the City Grille at 1:00	Зустрінемося у Сіті Грилі , о першій.	Транслітерація
12	Hold on a second.	Хвилинку.	Метод цілісного перетворення
13	Don't call the police, May. Forget the police.	Не викликай поліцію, не треба.	Лексичне опущення
14	What did you do with the gun?	А де пістолет?	Модуляція
15	Look into my eyes	Поглянь в мої очі	Синтаксичне уподібнення

16	because you're a lot smarter than those other two bimbos.	бо ти віриш у всіляку містику.	Ситуативна зміна
17	and you are going to teach me everything I always wanted to know about women but was afraid to ask.	і ти навчиш мене всьому, що мене приваблювало в жінках.	Лексичне опущення
18	So, uh, Steve never mentioned me?	Отже, Стів про мене не згадував?	Пермутація
19	You always drink margaritas, huh?	Ти завжди п'єш маргариту,	Синтаксичне уподібнення
20	he seemed very depressed.	Стів мав поганий вигляд.	Модуляція
21	Did you check his office?	Ти заходив до офіса?	Модуляція
22	But when I cleaned up his desk, I didn't find anything.	Коли я прибирала нічого не знайшла.	Лексичне опущення
23	He told Amanda that he was going to chuck it all and be like Gauguin.	Він сказав, що хоче все покинути, як Гоген.	Лексичне опущення
24	Dear Walter, I'm fed up with my life.	Любий Волтере, мені набридло таке життя.	Модуляція
25	I've decided to chuck it all and start again, like Gauguin.	Я вирішив все розпочати з нуля, як Гоген.	Модуляція
26	I asked Amanda, my half-sister, to stay in my apartment	Тому попросив свою сестру, Аманду, пожити в моїй квартирі	Пермутація; Модуляція
27	Is that uh, his handwriting?	Ну що, це його рука?	Модуляція
28	He's really gone.	Він справді поїхав.	Модуляція
29	Yeah, it looks that way, Sugar .	Так, саме так, Золотко .	Одомашнення
30	I hated him.	Я його ненавиджу.	Пермутація
31	Why, that son of a gun.	Оце так-так.	Ситуативна зміна
32	He didn't know about her until a couple of days ago.	Він сам про неї нещодавно дізнався.	Антонімічний переклад

33	Steve told me a lot about you.	Стів багато розповідав про вас.	Пермутація
34	Oh, well, not all bad, I hope.	Сподіваюсь, не тільки погане?	Компенсація
35	Why don't you take me to your office?	Візьміть мене на роботу	Модуляція
36	Have you had experience in advertising?	Маєте досвід в рекламному бізнесі?	Лексичне додавання
37	Get me the Faxton account, and you're hired.	Спочатку треба зробити щось геніальне.	Експлікація
38	He told me you pay him 200 a year plus fringes.	Йому ви платили 200 тисяч на рік.	Лексичне опущення
39	How about a little sushi at Aiko's?	Добре, зустрінемося в ресторані Аіко.	Генералізація; Транслітерація
40	That really takes it out of me.	Я так втомився.	Модуляція
41	Don't you think something a little less formal for sushi?	Думаю, для ресторану ця сукня надто ділова.	Модуляція
42	Including cosmetics, perfume, and jewelry,	Разом с косметикою та біжутерією	Лексичне опущення
43	I'm expecting a big delivery from Bloomingdale's.	Мені мають принести пакунки с крамниці,	Генералізація
44	unless you can prove you really are his sister.	доки ви не доведете, що ви дійсно його сестра.	Синтаксичне уподібнення
45	Credit cards.	Кредитні картки?	Калькування
46	you said you just had a birthday last month.	ви сказали, що у вас день народження.	Лексичне опущення
47	I met you?	Я вас бачив?	Модуляція
48	Laura Patrick, little redhead my brother fixed you up with	Лорі Патрік, з якою вас познайомив мій брат,	Лексичне опущення; Модуляція
49	Let's go to Duke's.	А тепер до Дюка.	Транскрипція
50	He loves kids, though, and dogs.	Але він любив дітей і собак.	Калькування
51	And he does things for people that nobody would ever know	І робив таке , про що ніхто не знає.	Конкретизація

52	He's a smart, funny, charming, dyed-in-the-wool male chauvinist	Смішний, симпатичний, женоненависник, в душі.	Експлікація
53	You mind telling me why?	Чому?	Лексичне опущення
54	That's not going to be easy.	Це буде важко.	Антонімічний переклад
55	I knew you would.	Я знав, що ти повіриш.	Модуляція
56	Uh, you're a major stockholder with Faxton Cosmetics.	Ти маєш зв'язки в компанії Фекстон Косметикс?	Модуляція
57	You sound drunk.	Ти, мабуть, випила.	Модуляція
58	Where is my address book?	Де мій записник?	Генералізація
59	Oh, uh, bottom drawer.	Він у шухляді.	Лексичне опущення
60	Can't think with all this hair.	Кляте волосся.	Модуляція
61	Get me my barber.	З'єднайте мене з моїм перукарем.	Конкретизація
62	I don't have a barber, my hairdresser.	Так, в мене не має перукаря.	Лексичне опущення
63	Media, how may I direct your call, please?	З ким вас з'їднати?	Модуляція
64	I'm writing a book called Great Names in Advertising	я пишу книжку про рекламу	Генералізація
65	Remember when I thought you were Connie?	Пам'ятаєш, я сплатув тебе з Канні?	Модуляція
66	He never told me he had a sister.	Хіба в нього є сестра?	Модуляція
67	Well, I'm his half-sister, really.	Так, я його сестра.	Генералізація
68	You're just saying that because I'm his sister.	Ти сказала так, тому що я його сестра.	Калькування
69	Connie, get changed.	Канні, йди передягнися.	Модуляція

70	F&B has added two new additions to its growing family.	в нашому офісі з'явилися нові люди.	Генералізація
71	And Mr. Dan Jones, recruited from our West Coast office.	І містер Джонс, з нашої філії в Каліфорнії .	Генералізація
72	All right, let's do some brainstorming.	Отже, починаємо роботу.	Модуляція
73	Who wants to get the ball rolling?	Хто бажає виступити?	Модуляція
74	Uh, the Mama Weisse commercial has been very successful.	Я розумію, що нам треба шукати нові форми.	Ситуативна зміна
75	I have an idea here that might be just as good, maybe even better , for Haycrest Foods .	Я хочу запропонувати одну ідею, для реклами продукції Хайкрест Фудс .	Лексичне опущення; Транслітерація
76	Kids fighting over the bottle of Haycrest Maple Syrup, which falls, bounces, but does not break.	Діти просять дати хайкрестівського сиропу. Пляшка падає, але не розбивається.	Модуляція
77	it's not authorship that counts	у нас спільне авторство	Антонімічний переклад
78	Let me save you some time and trouble, Dan.	Не марнуй часу, Дене.	Антонімічний переклад; Лексичне опущення
79	why don't you let me give you a personal tour?	чому б нам не прогулятись туди?	Антонімічний переклад
80	I think I can afford it.	Ні, я не ризикую.	Антонімічний переклад
81	Still interested in the Faxton account, Arnold?	Ви ще зацікавлені цією фірмою?	Генералізація
82	you wouldn't have made it past the front door.	ви б не потрапили до мене на прийом.	Модуляція
83	I work for Freidkin and Booth	Я працюю на Фредкін і Буф	Транслітерація
84	Horton and Benson represent Faxton.	Хортон і Бенсон рекламують Фекстон	Синтаксичне уподібнення
85	Our people are younger and brighter.	і наші люди талановитіші.	Лексичне опущення

86	Do I detect a note of authentic concern over my future welfare?	Може варто одразу з нею обговорити всі умови?	Ситуативна зміна
87	Kathleen Seymour lived with Sheila for ten years.	Кетлін Сімор жила з Шейлою десять років.	Синтаксичне уподібнення
88	She developed this fragrance for Faxton	Вона розробила для фірми Фекстон цей вишуканий аромат .	Лексичне додавання
89	No, no, no, it's very fragile.	Ні, ні, ні, порвеш.	Модуляція
90	just a little something I pulled out of the closet. Not really sure who designed it.	Витягла з шафи, забула чия модель.	Лексичне опущення
91	Something was definitely out of sync.	Щось мені заважало.	Антонімічний переклад
92	Oh, for Christ's sake, you know I never take drugs.	Все одно як з похмілля.	Ситуативна зміна
93	She's gay.	Вона любить жінок.	Експлікація
94	I understand you saw the layouts for the Brewster-Mills project.	Ти вже бачила проект Брувстер-Міллс ?	Транслітерація
95	What are they going to say to Mr. California Suntan Vice President?	Що ж їй відповісти, коли запитає сам президент?	Генералізація
96	I called you twice.	Я тобі телефонувала.	Лексичне опущення
97	you're all business this morning, aren't you?	Ти сьогодні вся у бізнесі.	Генералізація
98	Well, it's very important to me.	Бачиш, для мене це важливо.	Лексичне опущення
99	We can have dinner at Sardi's.	Може в Сордіс?	Транслітерація
100	Game to 11.	Фору засунь собі знаєш куди.	Ситуативна зміна
101	First time you beat me.	Раніше вигравав ти.	Антонімічний переклад

102	What are you talking about? I never played you before.	Раніше ми с тобою не грали.	Лексичне опущення
103	First time you beat me.	І завжди ти мене бив.	Антонімічний переклад
104	We both want to be the aggressor.	Ми обидві хочемо виконувати активну роль.	Експлікація
105	Where would you like me to take you?	А куди ти хочеш піти?	Модуляція
106	Do you come here often?	Ти вже колись була тут?	Лексичне опущення
107	Don't get me wrong.	Зрозумій.	Антонімічний переклад
108	Didn't your mother tell you nice girls don't talk like that? I bet you don't talk like that dollface, huh?	Така вульгарна, а закладаєш, що ти не така брутальна, як вона.	Ситуативна зміна
109	You talk like a man; you fight like one.	Схоже, в попередньому житті ти справді була чоловіком.	Модуляція
110	Uh, two margaritas.	Дві маргарити.	Калькування
111	You can tell Freidkin he can have the Faxton account.	Скажи Фредкіну, що я укладу з ним угоду.	Модуляція
112	You're cruel like a man.	Брутальна, як чоловік.	Синтаксичне уподібнення
113	As you can see, I'm not doing very good so far.	Щось прогресу не видно.	Антонімічний переклад
114	What is that smell ?	Чим це тхне ?	Конкретизація
115	Have you found one female who liked Steve Brooks?	Тебе хтось полюбив, Стів Брукс?	Лексичне опущення
116	Right now, there's a shortage of good recruiters.	Нам у пеклі зараз бракує людей.	Конкретизація
117	Did you see "Rosemary's Baby"?	Народи від мене дитину.	Експлікація
118	Sheila Faxton wants to talk to you about the account, huh?	Шейла Фекстон хоче поспілкуватись с тобою.	Лексичне опущення

119	I understand that you went to high school	і мені відомо, що ви добре знайомі	Генералізація
120	Getting down to the bottom of the barrel, Slick.	Здається, варіантів більше немає.	Модуляція
121	Yeah, but he can't take you until next Wednesday.	Він зайнятий до наступної середи.	Модуляція
122	I'll take a ham on rye.	Я б хотіла омлет.	Одомашнення
123	This is a barber shop, not a delicatessen.	Це не кав'ярня, а перукарня.	Пермутація
124	One of those, you know, psycho cab drivers .	Знаєш, ці йолопи-таксисти .	Одомашнення
125	Took me an hour to blow it dry every morning.	Воно потребувало стільки часу.	Генералізація; Лексичне опущення
126	Duke, how's it hanging?	Привіт, старий шкарбане.	Ситуативна зміна
127	I bet you could beat Steve.	Ти граєш краще за Стіва.	Модуляція
128	No, you're too drunk to get home.	Ти не дійдеш до дому.	Антонімічний переклад
129	It's a quarter to 10.	Скоро десята.	Генералізація
130	And wipe that stupid smile off your face!	Припени посміхатися.	Модуляція
131	It's a long story.	Це довга історія.	Калькування
132	I was unconscious, buddy boy. I didn't love anything!	Я нічого не тямил.	Лексичне опущення
133	Don't try to change the subject here.	Не повертай розмову.	Модуляція
134	This morning the body of Steven Brooks, New York advertising executive, was discovered floating in the East River .	Сьогодні вранці тіло Стівена Брукса, рекламного агента, було знайдено в річці.	Лексичне опущення; Генералізація
135	They found your gun.	Пістолет знайшли.	Лексичне опущення
136	They'll never trace it.	Власника не знайдуть.	Конкретизація

137	You're Steve Brooks come back from the dead?	А ти їм скажи, що ти Стів Брукс, що воскрес . Хто повірить?	Модуляція; Лексичне додавання
138	You're under arrest for the murder of Steven Brooks.	Вас заарештовано за підозру вбивства Стівена Брукса.	Лексичне додавання
139	That God had sent him back	Що Господь повернув його на Землю	Конкретизація
140	until he found one female who liked him.	поки не знайде жінку, яка його покохає.	Синтаксичне уподібнення
141	It's been five months, Walter.	Я вже у цій божевільній п'ять місяців, Уолтере.	Лексичне додавання
142	I'm going to have a baby.	Я вагітна.	Модуляція
143	do you think that for one cotton-picking second Steve Brooks would ever even consider making love to another man	невже ти думаєш, що така свиня , як Стів Брукс погодився б кохатись з іншим чоловіком?	Одомашнення
144	Old Spice.	Твій парфум.	Генералізація
145	And you tip-toe louder than Gregory Hines tap dances.	Та ще гупаєш, як Слон.	Одомашнення
146	Says you got high blood pressure	У тебе погано з тиском.	Генералізація
147	Cut to the chase.	Кажі все.	Метод цілісного перетворення
148	How do you feel about being a full	як ти поставишся до того, щоб самому виховувати дитину?	Модуляція
149	I knew you wouldn't let me down, buddy.	Я знаю, що ти у мене молодець.	Антонімічний переклад
150	With this ring, I thee wed.	Тепер, ти моя дружина.	Лексичне опущення

Таблиця 3. Повний список розглянутих трансформацій з фільму «Lost in Translation»

№	Англійська мова	Український переклад	Трансформація
1	I've heard of you	Багато чув про вас	Лексичне додавання
2	Yeah, get some sleep, will you?	Перепочиньте як слід.	Модуляція
3	Man, that car chase, I couldn't believe it.	Оте переслідування автівки. Неймовірно.	Метод цілісного перетворення
4	I heard he did his own driving.	Я чув, він сам керував.	Граматична заміна
5	Did you do your own driving?	Ти сам був за кермом?	Граматична заміна
6	I went to this shrine today.	Я пішла сьогодні до того храму.	Пермутація
7	but it's just so much better if they're just skinny and nerdy	але вони виглядали б значно ліпше коли б залишалися диваками.	Лексичне опущення
8	It's just so bad for you , though.	Проте, це погано для твого здоров'я.	Конкретизація, Лексичне опущення
9	and you tell Mr. kazu we had a blast.	а ви скажете містеру Казу, що ми добряче повеселились.	Експлікація
10	It is a big honor to be invited to his show.	Бути запрошеним на його шоу - велика честь.	Пермутація
11	I gotta be on a plane Thursday night.	В четвер у вечері я буду вже у літаку.	Пермутація
12	Bob, these people are paying you a lot. Would you please consider it?	Бобе, ці люди заплатять тобі кupu грошей. Будь ласка, обміркуй це.	Лексичне додавання
13	All right, you're scheduled to leave Friday, but we'll hold it for you Saturday.	За розкладом ти відлітаєш у п'ятницю, але ми візьмемо квиток на суботу.	Модуляція
14	Yes. Just change film.	Так. Тільки змінимо плівку.	Синтаксичне уподібнення
15	Send these over to that table over there.	Це для он того чоловіка за тим столиком.	Лексичне додавання

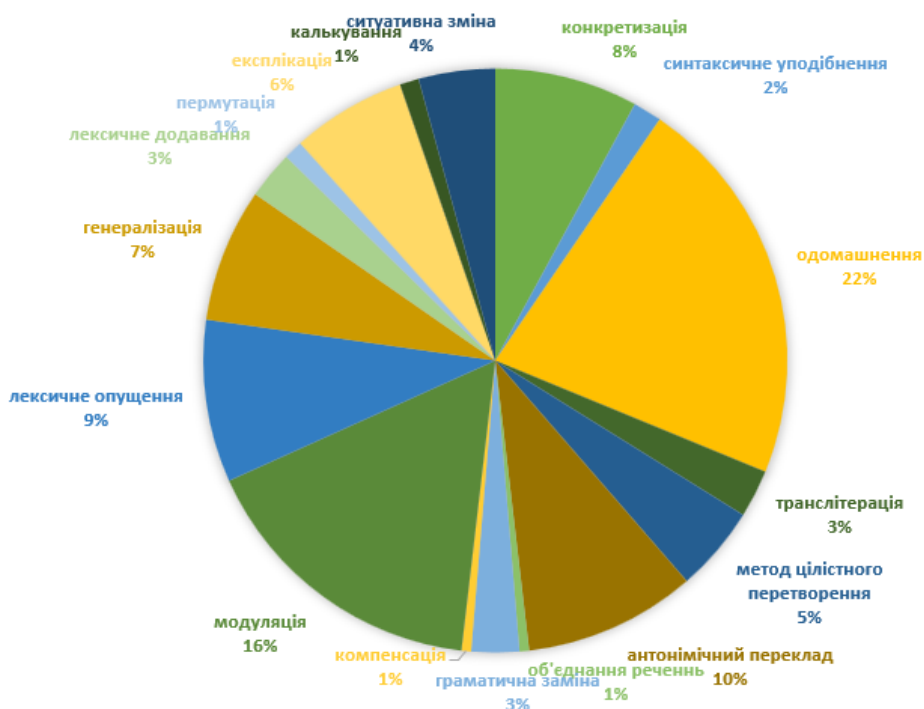
16	I'm here promoting that action movie I did.	Я сам розкручую той бойовик, в якому знімалася.	Модуляція
17	I'm doing 20 million interviews a day.	У мене мільйон інтерв'ю на день.	Лексичне опущення
18	You are my favorite photographer.	Ти мій улюблений фотограф.	Синтаксичне уподібнення
19	Listen, I'm under Evelyn Waugh.	Я зупинилася тут під ім'ям Івлін Во.	Лексичне додавання
20	Every soul has its path, but sometimes that path is not clear .	Кожна душа має свій шлях, але інколи його важко розгледіти .	Модуляція
21	He made me feel really comfortable	З ним я почувалася дуже спокійно	Модуляція
22	But the good news is, the whisky works.	Але є і гарні новини, віскі робить свою справу.	Лексичне додавання
23	My husband's a photographer so he's here working	Ну, мій чоловік фотограф, тож він працює тут	Синтаксичне уподібнення
24	Yeah, there's a good buck in that racket.	Тоді ви легко заробите купу грошей.	Експлікація
25	Well, I'm sure you'll figure out the angles.	Я певен, ситуація зміниться.	Експлікація
26	I eat so much junk food, you wouldn't believe it.	Ви не повірите скільки я їм жирної їжі.	Пермутація
27	Just because I have a high metabolism.	У мене просто гарний обмін речовин.	Експлікація
28	I mean, I eat whatever. I have a really high metabolism.	У мене надзвичайно швидкий метаболізм.	Синтаксичне уподібнення
29	He fought on the American side of the bay of pigs in Cuba.	Він воював на боці американців в затоці свиней у Кубі.	Калькування
30	It's so good to get the toxins out of your body.	Вона виводить всі токсини з організму.	Лексичне опущення
31	You ever switch seats?	Ви колись пересідаєте?	Модуляція
32	So, you having a nice time?	Тож, розважаєтеся?	Метод цілісного перетворення

33	Get your coat.	Не забудьте куртку.	Антонімічний переклад
34	I hope you've had enough to drink.	Сподіваюся, ви випили вдосталь.	Пермутація
35	The label got me these.	Студія звукозапису дала мені оце.	Експлікація
36	I kept telling myself that I just wanted to be ready in case we go to war tonight.	А я втішав себе, що лише хочу бути готовим для війни.	Лексичне опущення
37	Bob from United States, man.	Боб зі Штатів.	Лексичне опущення
38	This is my surfing teacher.	А він вчить мене серфінгу.	Граматична заміна.
39	And we camp over there on the beach.	Ми стали на пляжі справжнім табором.	Експлікація
40	Blows the others away.	Іншим геть не рівня.	Експлікація
41	All these fashion people were there.	Там була купа людей зі світу моди.	Модуляція
42	I should have found out what it was and brought some...	Треба взнати, що це за група і привезти їх диски.	Лексичне додавання
43	Tell her I said she's gotta eat something.	Скажи їй щоб поїла.	Лексичне опущення
44	She won't eat anything. Forget it.	Вона все одно не їстиме.	Лексичне опущення
45	And the tightness has completely disappeared and been replaced by unbelievable pain.	Все напруження зникло. А замість нього прийшов неймовірний біль.	Лексичне опущення; Експлікація
46	Didn't you feel any pain?	І тобі було боляче?	Антонімічний переклад
47	I think I gotta take you to a doctor.	Тобі треба до лікаря.	Лексичне опущення
48	No. I don't think so.	Ну, все не настільки погано.	Модуляція
49	See, they love black toe over in this country.	Бачиш, у цій країні люблять скорічені пальці.	Експлікація
50	You got a sharp knife?	Маєш гострий ніж?	Калькування

51	Could you put that back in the garage for us?	Поставити це в гараж?	Лексичне опущення
52	They're taking a dance class.	Вчаться танцювати.	Модуляція
53	You were very dashing.	Ти мав дуже рішучий вигляд.	Лексичне додавання
54	I guess you do kind of blend in, huh?	Ти вмієш бути непомітним.	Модуляція, Антонімічний переклад
55	Every girl goes through a photography phase.	У кожної дівчини буває період захоплення фотографією.	Модуляція
56	I'm not worried about you.	Я за тебе спокійний.	Антонімічний переклад
57	Okay. Can you send it up?	Гаразд. Відправляйте.	Лексичне опущення
58	Yes, I would love to do his talk show.	Так, я з задоволенням прийду на шоу.	Модуляція
59	He wants to show you his dance.	Він хоче показати вам танець.	Синтаксичне уподібнення
60	It's gonna take 12 weeks.	Він буде за три місяці.	Одомашнення
61	I don't want all that pasta.	Досить макаронів.	Одомашнення
62	Okay. Her ballet recital is Sunday . Don't forget.	В суботу в неї проби в балет. Не забудь.	Модуляція
63	I didn't forget.	Я пам'ятаю.	Антонімічний переклад
64	You could talk about things you have in common	Можете знайти спільні теми	Модуляція
65	We'll start a jazz band .	Створимо джаз бенд .	Транслітерація

ДОДАТОК Б

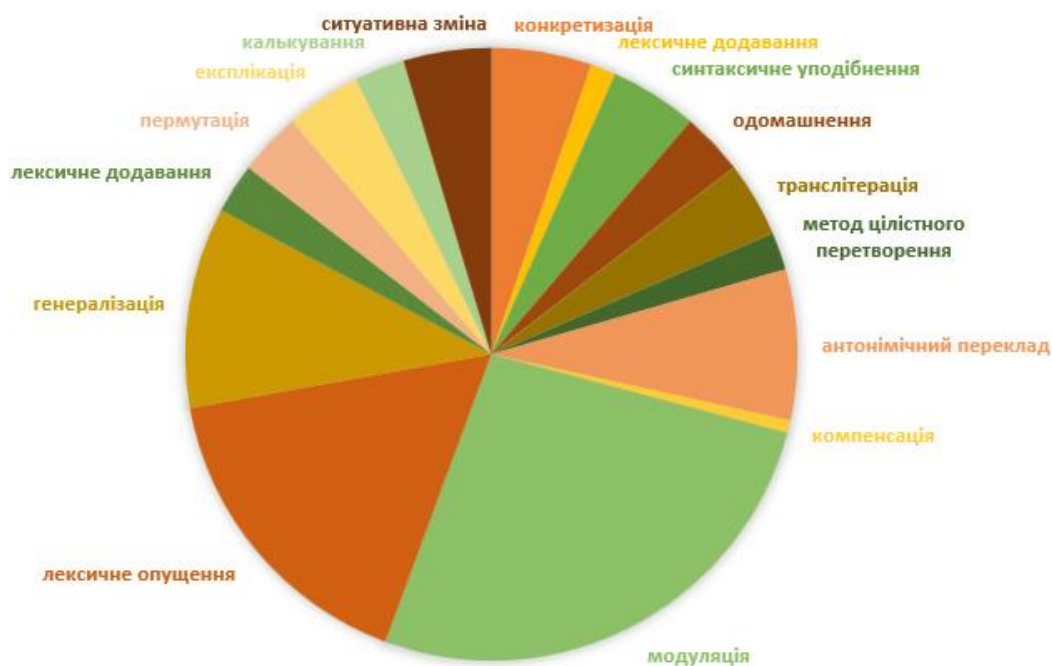
Діаграма 1. Процентне співвідношення перекладацьких трансформацій у фільмі «Due Date».

Таблиця 1. Загальна кількість перекладацьких трансформацій в фільмі «Due Date».

Due Date		
Трансформація	Кількість	Процент
конкретизація	15	7.94%
синтаксичне уподібнення	3	1.59%
одомашнення	41	21.69%
транслітерація	5	2.65%
метод цілісного перетворення	9	4.76%
антонімічний переклад	18	9.52%
об'єднання речень	1	0.53%
граматична заміна	5	2.65%
компенсація	1	0.53%
модуляція	31	16.40%
лексичне опущення	17	8.99%
генералізація	14	7.41%
лексичне додавання	5	2.65%
пермутація	2	1.06%
експлікація	12	6.35%
калькування	2	1.06%
ситуативна зміна	8	4.23%
Загальна кількість трансформацій	189	100.00%

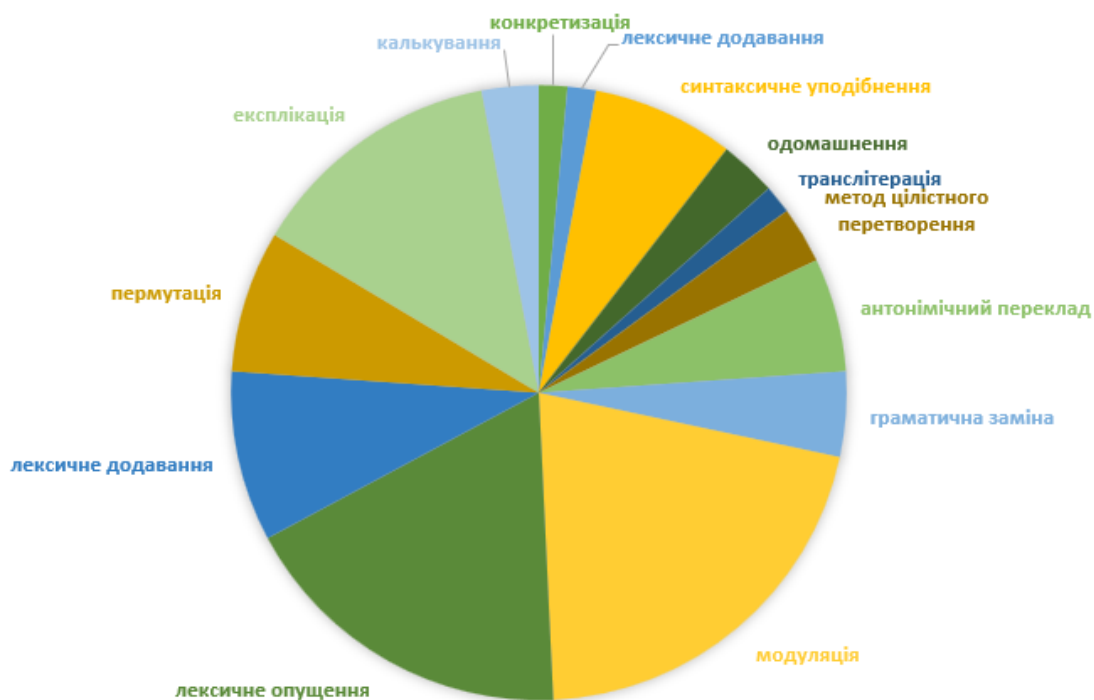
Діаграма 2. Процентне співвідношення перекладацьких трансформацій у фільмі «Switch».

Таблиця 2. Загальна кількість перекладацьких трансформацій в фільмі «Due Date».

Switch		
Трансформація	Кількість	Процент
конкретизація	8	5.30%
лексичне додавання	2	1.32%
синтаксичне уподібнення	7	4.64%
одомашнення	5	3.31%
транслітерація	6	3.97%
метод цілісного перетворення	3	1.99%
антонімічний переклад	12	7.95%
компенсація	1	0.66%
модуляція	40	26.49%
лексичне опущення	25	16.56%
генералізація	16	10.60%
лексичне додавання	4	2.65%
пермутація	5	3.31%
експлікація	6	3.97%
калькування	4	2.65%
ситуативна зміна	7	4.64%
Загальна кількість трансформацій	151	100.00%

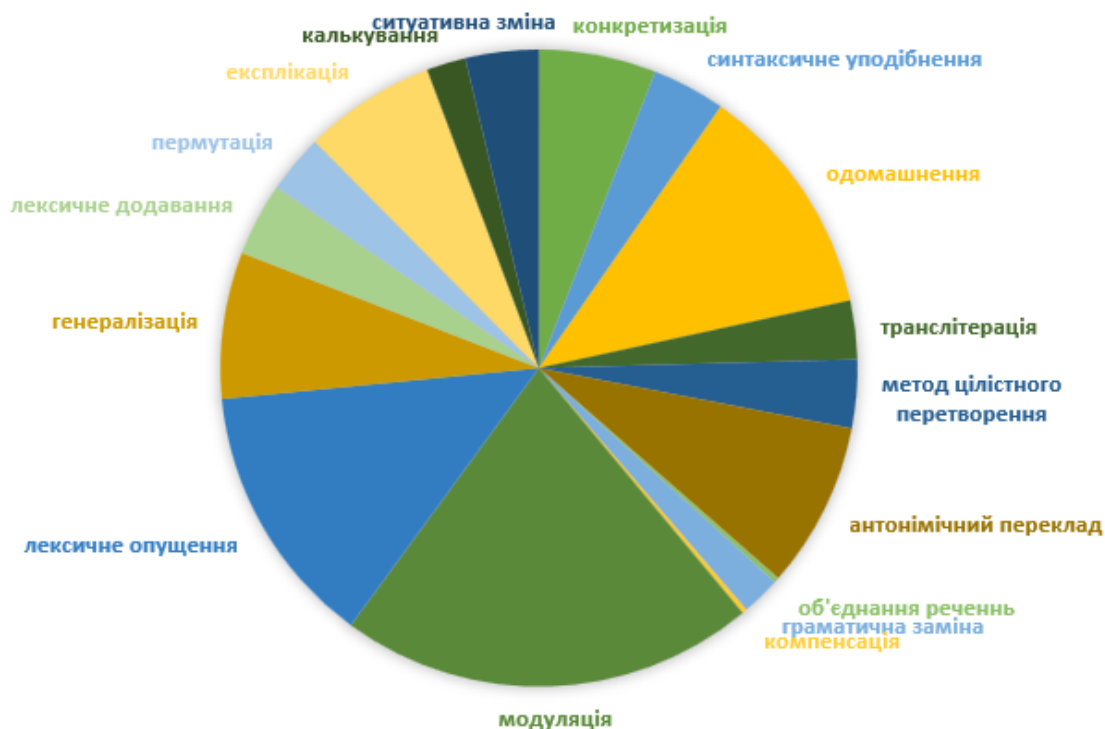
Діаграма 3. Процентне співвідношення перекладацьких трансформацій у фільмі «Lost in Translation».

Таблиця 3. Загальна кількість перекладацьких трансформацій в фільмі «Due Date».

Lost in Translation		
Трансформація	Кількість	Процент
конкретизація	1	1.49%
лексичне додавання	1	1.49%
синтаксичне уподібнення	5	7.46%
одомашнення	2	2.99%
транслітерація	1	1.49%
метод цілісного перетворення	2	2.99%
антонімічний переклад	4	5.97%
граматична заміна	3	4.48%
модуляція	14	20.90%
лексичне опущення	12	17.91%
лексичне додавання	6	8.96%
пермутація	5	7.46%
експлікація	9	13.43%
калькування	2	2.99%
Загальна кількість трансформацій	67	100.00%

Діаграма 4. Процентне співвідношення перекладацьких трансформацій в фільмах «Due Date», «Switch», «Lost in Translation» разом.

Таблиця 4. Загальна кількість перекладацьких трансформацій в фільмах «Due Date», «Switch», «Lost in Translation» разом

Due Date, Switch, Lost in Translation		
Трансформація	Кількість	Процент
конкретизація	24	5.96%
синтаксичне уподібнення	15	3.72%
одомашнення	48	11.91%
транслітерація	12	2.98%
метод цілісного перетворення	14	3.47%
антонімічний переклад	34	8.44%
об'єднання речень	1	0.25%
граматична заміна	8	1.99%
компенсація	1	0.25%
модуляція	85	21.09%
лексичне опущення	54	13.40%
генералізація	30	7.44%
лексичне додавання	15	3.72%
пермутація	12	2.98%
експлікація	27	6.70%
калькування	8	1.99%
ситуативна зміна	15	3.72%
Загальна кількість трансформацій	403	100.00%

Діаграма 5. Процентне співвідношення груп перекладацьких трансформацій у фільмах «Due Date», «Switch», «Lost in Translation»

Due Date, Switch, Lost in Translation		
Типи трансформацій	Кількість	Процент
Лексичні	228	56.58%
Граматичні	36	8.93%
Лексико-граматичні	139	34.49%
Загальна кількість трансформацій	403	100.00%